

T.C.

**YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**ANADOLU ÖĞRETMEN LİSELERİNDE ÖĞRENİM GÖREN
SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRETMENLİK
MESLEĞİNE YÖNELİK TUTUMLARI**

Orhan DURAN

Yüksek Lisans Tezi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı

İstanbul 2009

T.C.

**YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**ANADOLU ÖĞRETMEN LİSELERİNDE ÖĞRENİM GÖREN
SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRETMENLİK
MESLEĞİNE YÖNELİK TUTUMLARI**

Orhan DURAN

Yüksek Lisans Tezi

Danışman

Doç. Dr. Sedat YÜKSEL

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı

İstanbul 2009

T.C.
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ ANABİLİM DALI

Anadolu Öğretmen Liselerinde Öğrenim Gören Son Sınıf Öğrencilerinin
Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları

Orhan DURAN

ONAY

Jüri:

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Sedat YÜKSEL

Üye : Yard. Doç. Dr. Nihat ÇALIŞKAN

Üye : Yard. Doç. Dr. Nuri BALOĞLU

Yüksek lisans tezi onay tarihi: 17/01/2009

T.C.
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ ANABİLİM DALI

17/01/2009

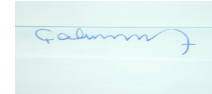
TUTANAK

Orhan DURAN 17/01/2009 tarihinde “Anadolu Öğretmen Liselerinde Öğrenim Gören Son Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları” başlıklı tezini savunmuş ve başarılı olduğu oybirliği ile kabul edilmiştir.

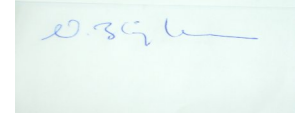
Tez Danışmanı : Doç. Dr. Sedat YÜKSEL

Üye : Yard. Doç. Dr. Nihat ÇALIŞKAN

Üye : Yard. Doç. Dr. Nuri BALOĞLU

İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ.....	x
SİMGELER LİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xi
ÖNSÖZ.....	xii
ABSTRACT.....	xiii
ÖZET.....	xv

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ.....	1
1.2. Problem Durumu.....	1
1.3. Problem Cümlesi.....	3
1.4. Alt problemler.....	3
1.5. Araştırmanın Önemi ve Gereçesi.....	3
1.6. Sayılıtlar.....	5
1.7. Sınırlılıklar.....	5
1.8. Tanımlar.....	5

BÖLÜM II

2.KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. TÜRKİYE'DE ÖĞRETMEN YETİŞTİRME

2.1.1.Tarihsel Süreç.....	7
2.1.2 Osmanlı Dönemi.....	7
2.1.3. Cumhuriyet Dönemi	8
2.1.4. İlkokullara Öğretmen Yetiştirme.....	9
2.1.5. Köy Enstitüleri	10

2.1.6. İlköğretmen Okulu.....	10
2.1.7.Eğitim Enstitüleri.....	11
2.1.8. Ortaöğretime (Ortaokul-Lise) Öğretmen Yetiştirme.....	11
2.1.9.Yüksek Öğretmen Okulu.....	12
2.2. ANADOLU ÖĞRETMEN LİSELERİNİN KURULUŞU	15
2.3. KONU İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	18
2.3.1. Yurt İçinde Yapılmış Araştırmalar.....	18
2.3.2. Yurt Dışında Yapılmış Araştırmalar.....	33
BÖLÜM III.....	38
3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	38
3.1.Araştırmanın Modeli.....	38
3.2.Çalışma Evreni.....	39
Tablo 1.Marmara Bölgesindeki Anadolu Öğretmen Liseleri.....	40
3.3.Örneklem.....	41
Tablo 2.Uygulamanın Yapıldığı Okullardaki Ölçeği Dolduran Öğrenci Sayıları.....	41
3.4.Veriler Toplama Araçları.....	41
3.4.1. Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği.....	41
3.5. Verilerin Toplanması.....	42
3.5.1.Ölçme Aracının Uygulanma Aşamaları.....	42
3.6. Verilerin Çözümlemesi.....	42
3.7. BULGULAR.....	43
3.7.1. Araştırmaya Katılan Öğrencilere İlişkin Kişisel Bilgiler	43
Tablo 3. Cinsiyete göre frekans ve yüzde dağılımı.....	43
Tablo 4. Anne eğitim durumuna göre frekans ve yüzde dağılımı.....	43
Tablo 5. Baba eğitim durumuna göre frekans ve yüzde dağılımı.....	44
Tablo 6. Ailede öğretmen olma durumuna göre frekans ve yüzde dağılımı.....	44

3.7.2. Öğrencilerin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları	45
Tablo 7. Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği ve Alt Ölçeklere İlişkin Aritmetik Ortalama, Standart Sapma, Alınan En Düşük ve En Yüksek Değerler İle Ölçek Madde Sayısı.....	45
3.7.3. Cinsiyete Göre Öğrencilerin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları.....	46
Tablo 8. Öğretmenlik mesleği tutum ölçeğinin cinsiyet faktörüne göre değerlendirilmesi.....	47
3.7.4. Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları.....	47
Tablo 9. Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları.....	48
Tablo 10. Anne eğitim durumuna göre değer ve uyum alt boyutu puanlarına ilişkin Scheffe testi sonuçları.....	49
3.7.5. Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumuna Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları.....	50
Tablo 11. Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumuna Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları	51
Tablo 12. Baba Eğitim Durumuna Göre Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği Puanlarına İlişkin Scheffe Testi Sonuçları.....	52
3.7.6. Öğrencilerin Ailede Öğretmen Olma Durumuna Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları.....	54
Tablo 13. Öğrencilerin Ailesinde Öğretmen Olma Durumuna Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları	55
BÖLÜM IV	56
4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	56
4.1. Sonuçlar.....	56
4.2. Tartışma.....	58
4.3. Öneriler.....	61

4.3.1.Uygulayıcılara Yönelik Öneriler.....	61
4.3.2.Araştırmacılara Yönelik Öneriler.....	62
KAYNAKÇA.....	63
EKLER.....	75
Ek 1 Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği.....	75
ÖZGEÇMİŞ.....	78

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Marmara Bölgesindeki Anadolu Öğretmen Liseleri.....	40
Tablo 2.Uygulamanın Yapıldığı Okullardaki Ölçeği Dolduran Öğrenci Sayıları.41	
Tablo 3. Cinsiyete Göre Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	43
Tablo 4. Anne Eğitim Durumuna Göre Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	43
Tablo 5. Baba Eğitim Durumuna Göre Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	44
Tablo 6. Ailede Öğretmen Olma Durumuna Göre Frekans ve Yüzde Dağılımı...44	
Tablo 7. Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği ve Alt Ölçeklere İlişkin Aritmetik Ortalama, Standart Sapma, Alınan En Düşük ve En Yüksek Değerler İle Ölçek Madde Sayısı.....	45
Tablo 8. Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeğinin Cinsiyet Faktörüne Göre Değerlendirilmesi	47
Tablo 9. Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları.....	48
Tablo 10. Anne Eğitim Durumuna Göre Değer ve Uyum Alt Boyutu Puanlarına İlişkin Scheffe Testi Sonuçları.....	49
Tablo 11. Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumuna Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları	51
Tablo 12. Baba Eğitim Durumuna Göre Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği Puanlarına İlişkin Scheffe Testi Sonuçları.....	52
Tablo 13. Öğrencilerin Ailesinde Öğretmen Olma Durumuna Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları	53

SİMGELER LİSTESİ

- n: Frekans
- so: Sıralamaların ortalaması
- st: Sıralamaların toplamı
- p: Anlamlılık derecesi

KISALTMALAR LİSTESİ

- MEB: Milli Eğitim Bakanlığı
- TTKB: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı
- SPSS: Statistical For Social Sciences
- ÖMTÖ: Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği
- AÖL : Anadolu Öğretmen Liseleri
- YÖK : Yüksek Öğretim Kurumu
- TEDP: Temel Eğitime Destek Programı
- OTMG: Okul Temelli Mesleki Gelişim
- Akt: Aktaran

ÖNSÖZ

Tezin hazırlanmasının her aşamasında yakın ilgi ve desteklerini gördüğüm başta tez danışmanım değerli hocam Doç. Dr. Sedat YÜKSEL'e Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bölümü öğretim elemanlarına, tezin gönüllü katılımcıları olan Anadolu Öğretmen Lisesi yönetici ve öğrencilerine, her türlü destekleri için aileme teşekkür ederim.

Orhan DURAN

ABSTRACT

Attitude towards the teaching profession of the senior class students in Anatolian Teaching High Schools.

This research is to determine the attitudes towards teaching profession of the senior class students who were continue to Anatolian Teaching High School.

The universe of this research was the senior class students of Anatolian Teaching High School. The sample of this research includes 250 senior class students of Anatolian Teaching High school in Marmara Region (2007-2008 Academic Year)

The data were obtained by the scale of the attitude towards teaching profession (Çetin,2003). This scale contains two components. First part of this scale provides personal information. Other part of the scale includes 35 attitude statements related to sub-dimensions of “love”, “value” and “consistence” which were prepared to determine the attitudes towards teaching profession.

The data were obtained from scale was analysed by the help of the SPSS (The Statistical Packet for Social Sciences). Frequency and Percentage values that related with the first part of the scale was calculated. In order to determine the differences among attitudes, T-test was used for two-way comparisons for independent groups and ANOVA was used in order to compare variables of groups more than two. Scheffe- Test was used in case of finding the difference meaningful.

These are the obtained indications from the research; Boys have more average than girls in giving importance to the teaching profession. The children whose

parents have low education have more average towards love, value and consistence than the children whose parents have higher education. The students who have a teacher in their families have more average towards the consistence than the ones who do not. It could be seen that the students love, value and the consistence attitude points are in high level.

Key words: Attitudes, vocational attitude, education system, teacher training.

ÖZET

ANADOLU ÖĞRETMEN LİSELERİNDE SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN MESLEĞE KARŞI TUTUMLARININ İNCELENMESİ

Bu araştırma, Anadolu Öğretmen Lisesindeki son sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının öğrenciye ait farklı değişkenler açısından incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın evrenini; Anadolu Öğretmen Lisesinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem grubunu ise Marmara Bölgesindeki Anadolu öğretmen liselerinden şansa seçilen 4 okulun 2007–2008 eğitim- öğretim yılında öğrenim gören son sınıflarından toplam 250 öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırma ile ilgili veriler Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeğiyle (Çetin, 2003) toplanmıştır. İki bölümden oluşan ölçeğin birinci bölümünde kişisel bilgilere, ikinci bölümünde ise öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla “sevgi”, “değer” ve “uyum” alt boyutlarına ilişkin toplam 35 tutum ifadesine yer verilmiştir.

Ölçekten elde edilen veriler kodlanarak bilgisayar ortamında SPSS paket programı yardımıyla çözümlenmiştir. Ölçeğin birinci bölümüyle ilgili verilere ilişkin frekans ve yüzde dağılımı alınmış, öğrencilerin tutumlarının belirlenmesine yönelik olarak aritmetik ortalama ve standart sapma, tutumlar arasında farklılığı ortaya koyabilmek için ikili karşılaştırmalarda bağımsız gruplar için “t” testi, ikiden fazla değişken gruplarının karşılaştırılmasında ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Farklılığın anlamlı bulunması durumunda ise Scheffe testi uygulanmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgular şunlardır; retmenlik mesleğine erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre değer verme yönünde; eğitim durumu düşük olan annelerin ve babaların çocukları eğitim durumu yüksek olanlara göre sevgi, değer ve uyum yönünde; ailesinde ğretmen olanlar olmayanlara göre uyum yönünde puanları yüksektir. Öğrencilerin “sevgi”, “değer” ve “uyum” tutum puanlarının yüksek düzeyde olduğu görülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Tutumlar, mesleki tutum, eğitim sistemi, ğretmen yetiştirme,

BÖLÜM I

1.1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın temelini teşkil eden problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın önemi, sayıtlılar, sınırlılıkları sunulmuş ve araştırmada kullanılan terimlere ilişkin kavramsal bilgilere yer verilmiştir.

1.2. Problem Durumu

Ülkeler, değişen ve gelişen modern üretim tarzları ve metotlarına cevap verecek biçimde eğitim sistemlerini yenilemek zorundadırlar. Ekonomik, sosyal ve teknolojik alanlardaki hızlı değişime uyum sağlamak için, yeterli nicelik ve nitelikte insan gücüne ihtiyaç vardır. Ülkeler, ancak sağlıklı bir eğitim sistemi ile kalkınmanın gerektirdiği sayı ve nitelikte insan gücü yetiştirirler (Kaya, 1989). Eğitim ve değişme arasında etkileşim vardır. Girdisi insan olan eğitim, toplumdaki değişmelerden etkilenir ve bu değişmelere göre kendini yeniden düzenlemek durumundadır. Yine çıktısı insan olan eğitim, toplumun yenileşmesine öncülük eder. Çünkü eğitim örgütleri, çıktıları yoluyla toplumdaki diğer sistemleri etkileme şansına sahiptir (Özdemir 1997).

Toplumun eğitim kavramı ve hizmeti ile özdeşleştirdiği kurum, okuldur. Okulu diğer eğitim kurumlarından ayıran temel özellik, insan üzerinde çalışması ve onu farklılaştırmasıdır (Açıkalm, 1994). Okulun sistem olarak en önemli ögesi ise eğitici personel yani öğretmendir. Yeni nesillerin gelişmesini ve şekillenmesini sağlayan öğretmenin, iyi bir eğitimden geçmesi şarttır. Öğretmen yetiştirmede en önemli unsurlardan birisi de nitelikli meslek elemanlarının nasıl yetiştirileceği konusudur. Bu noktada öğretmenlik mesleğine aday öğrencilerin nitelikleri, mesleğe uygunlukları ön plana çıkmaktadır (Adıgüzel, 1998). Bireyler fiziksel görünüşleri ile olduğu kadar tutum ve davranışları itibariyle de birbirinden

farklılıklar gösterir. Olaylar, insanların hareketleri, duyguları ve fikirleri bakımından birbirlerinden farklı olduklarını göstermektedir. Alınan eğitim, duygusal hayat, organik bileşim ve çevre koşulları bireysel farklılıkların nedenleri olarak sıralanmaktadır (Eren, 2004). Bir meslekte başarılı olmanın en önemli şartlarından birisi, eğitim sürecinde o meslekle ilgili hazırlık aşamasının önceden tamamlanmış olmasıdır. Böylece duyuşsal alanda da süreklilik sağlanarak bireyler, yeteneklerini uygulama aşamasında kolaylıkla yerine getirmeleri için gerekli motivasyonları kazanmış olurlar (Yaman ve Soran, 2000).

Öğretmenlik mesleğini seçeceklerin bu mesleğin özelliklerini bilerek, kavrayarak ve benimseyerek mesleğe talip olmaları beklenir. Her meslek gibi öğretmenlik mesleğinin de kendine özgü bilişsel, duyuşsal ve devinimsel davranış nitelikleri vardır. Adayların meslekle ilgili yazılı bilgileri, zihinsel ve bedensel becerileri kazanmaları yanında, çocukları sevme, öğrenmeyi-öğretmeyi sevme, bunun gerektirdiği özveri ve isteklilik duyguları ve tutumları gibi duyuşsal davranışları da kazanmaları gerekir. İnsanları, özellikle de çocukları seven, onların öğrenme, gelişme ve yeni davranışlar kazanmalarından mutlu olan, zevk alan, sabırlı, dayanıklı, gülümseyen, affedebilen, okşayabilen ve ödül vermekten hoşlanan insanlar öğretmenlik mesleğini seçmelidirler (Can, 1998).

Türk Milli Eğitiminin, bugün önemli amaçlara ulaşılmış olmasına karşılık, üzerinde ciddi olarak durulması gereken birtakım problemleri vardır. Hiç şüphe yok ki, bunlar içinde “öğretmen yetiştirme” birinci derecede önemli problemler kategorisinde yer alıyor, hatta bunların başında bulunuyor. Bu önem, anlaşılabilirliği gibi, eğitim sistemi nasıl olursa olsun, ondan istenilen sonuçların alınabilmesinin, öğretmenin niteliği ile ilişkili olmasından kaynaklanıyor (MEB, 1992). Öğretmenlik mesleği, niteliği gereği diğer mesleklerden oldukça farklıdır. Hemen her mesleğin ürünlerindeki hatalarını telafi etmek mümkündür; ancak, öğretmenin ürünündeki hataları telafi etmek çoğu zaman mümkün değildir. Bir öğretmen ilk denemesinde “en doğru” olanı bulmak ve uygulamak zorundadır. Bu

yönüyle öğretmenlik, mesleğe gönülden bağlı, profesyonelce davranmak şeklinde görülebilir. Öğretmen adayları öğretmenlik mesleğini kişisel sosyal ve ekonomik sebeplerden dolayı seçerler. Öğretmen eğitimi bu düşünceleri olumlu ya da olumsuz yönde etkilemektedir. Öğretmenlik mesleğini seçen ve atanmak üzere bekleyen adayların öğretmenlik mesleği hakkında ne düşündükleri ve nasıl düşündükleri araştırılması gereken bir konudur (Özbek 2007).

1.3. Problem Cümlesi

Anadolu Öğretmen Liselerinde öğrenim gören son sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ne düzeydedir?

1.4. Alt Problemler

1. Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
2. Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları annelerinin eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
3. Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları babalarının eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
4. Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları öğretmen yakını olma durumuna göre farklılaşmakta mıdır?

1.5. Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi

Yeni neslin baş döndürücü hızla devam eden yarışta başarılı olabilmesi için bilgi çağının gereklerine uygun olarak, yaratıcı, problem çözme yeteneğine sahip, bilgiye erişme yollarını bilen ileri teknoloji ürünlerini kullanabilen, toleranslı, esnek düşünebilen, bilimsel düşünme yeteneğine haiz ve sağlıklı kişilik ve sosyal

gelişimini tamamlamış olarak yetiştirilmesi gerekmektedir. Okullarda yönetici ve öğretmenlerimizin temel görevi de öğrencilere yukarıda belirtilen davranış ve becerileri kazanmaları için gerekli ortamı ve yardımı sağlamak olmalıdır (Cordan, 1995).

Öğretmen yetiştirme programları ne kadar önemli ise, aday öğretmenlerin seçimleri de o kadar önemlidir. Öğretmenlik mesleğini seçen adayların öğretmenlik mesleğine karşı olan görüşlerinin bilinmesi, öğretim etkinliklerinin düzenlenmesindeki önemli kriterlerden biri olarak görülmektedir. Eğitim-öğretim etkinliklerinin, programların niteliğinden uygulanmasına, zamandan kullanılan öğretim teknolojilerine, yönetim ve denetimden eğitim çalışanlarına kadar bir dizi önemli boyutu vardır. Öğretmenlik profesyonelliği gerektirir. Ancak bunun dışında öğretmenlik mesleği, bu görevi yapacak olan kişilerin bireysel görüş ve davranışları ile de yakından ilgilidir (Özbek, 2007)

Öğretmen olacak kişilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutumu, mesleğindeki davranışlarını belirleyecektir. Öğrencilik yıllarındaki öğrenme yaşantıları boyunca, kişi kendi meslek anlayışının ilk temellerini atmaktadır. Dolayısıyla öğretmenin mesleğini sevmesi ve severek yapması doğrultusunda olumlu tutumları geliştirebilmesinde öğrencilik yıllarının önemi büyüktür. Öğrenciler ise bu anlayış içerisinde, mesleki yaşantısında, alanıyla ilgili olarak elde etmiş olduğu bilgi, beceri ve tutumlarını kendini yenilemede kullanabilmelidir. Bu açıdan değerlendirildiğinde öğretmenin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumu onun mesleğindeki davranışlarının en güçlü belirleyicilerinden birisi durumunda iken, öğretmenin mesleki tutumlarının niteliği de öğretmenin öğretmenlik algılayış biçimini, yani “öğretmenlik meslek anlayışını” yansıtacaktır. Öyleyse öğretmenlerin gerek öğrencilik yıllarındaki öğretmen yaşantıları gerekse meslek yaşantıları boyunca edindikleri deneyimlerle, kendi meslek anlayışlarını oluşturdukları söylenebilir (Çetin, 2003).

Öğretmen adaylarının ve öğretmen okulu öğrencilerinin mesleğe karşı tutumlarının belirlenmesine yönelik birçok çalışma yapılmasına karşılık son yıllarda bu konuda yapılan çalışmalar azalmıştır. Oysa bu çalışmalar öğretmen yetiştirme programlarına ışık tutmaktadır. Çünkü öğretmenlik programlarında mezuniyet öncesinde, öğrencilere iyi rehberlik hizmetlerinin sunulması, problemlerinin dinlenmesi ve çözümler üretilmesi, sorumluluk duygusunun geliştirilmesi, hedef ve hedeflere ulaşma yollarının belirtilmesi, başarabilme duygusunun telkin edilmesi ve bu kapsamda sistemli olarak, belirli bir düzen içinde geliştirilerek yapılacak motivasyon çalışmaları hem eğitim hem de mesleki tutumu etkileyecektir. Bu açıdan araştırma önem taşımaktadır.

1.6. Sayıtlar

1. Bu araştırma için seçilen yöntem, araştırmanın amacına, konusuna ve problemine uygundur.
2. Araştırmaya katılanlar, veri toplama aracını içtenlikle cevaplamışlardır.

1.7. Sınırlılıklar

1. Bu araştırma, 2007–2008 eğitim-öğretim yılı ile sınırlıdır.
2. Araştırma bulguları, ölçeğe cevap veren öğrencilerin görüşleri ile sınırlıdır.
3. Araştırma, ölçek ifadeleriyle sınırlıdır.

1.8. Tanımlar

Anadolu Öğretmen Lisesi: Öz güven, öz denetim ve sorumluluk duygularının geliştirilmesi, her bireyin farklı ve ayrı bir değer olduğu ve ekip çalışmasıyla ortak başarının elde edilmesinde önemli katkı sağlayacağı inancının verilmesine yönelik çağdaş bir eğitim ortamı hazırlamak amacıyla ilköğretimden sonra

öğrenim süresi dört yıl olan paralı-parasız yatılı ve gündüzlü ortaöğretim kurumlarıdır (MEB, 2006).

Tutum: Tutum bir bireye atfedilen ve onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan eğilimdir (Ünlü, 2001).

Ek Puan: 2547 sayılı Yasa gereği; bir mesleğe yönelik program uygulayan lise ve dengi okul mezunları, aynı alanda öğretim yapan yüksek öğretim programlarını tercih ettikleri takdirde; bu programlara yerleştirme işlemlerinde, ek puan avantajından yararlanmaktadırlar.

Anadolu öğretmen lisesi mezunlarına da; alanlarıyla ilgili öğretmenlik programlarını tercih etmeleri halinde, ağırlıklı orta öğretim başarı puanınının 0,24 ile çarpılmasından elde edilen ek puan verilmektedir(MEB, 2008).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇE

2.1. TÜRKİYE'DE ÖĞRETMEN YETİŞTİRME

2.1.1. Tarihsel Süreç

Toplumunu oluşturan din, dil, hukuk gibi ana unsurlarda görülen aşamalı bir gelişmişlik eğitim unsurunda da aynı nitelikte gerçekleşmektedir. Türklerin tarihi kadar eski insan eğitim olgusunun var olduğunu gösteren Türk Eğitim Tarihinde, okullaşma sürecinin hem şekil hem de nitelik açısından göstermiş olduğu değişimin yönü öğretmen yetiştirme olgusunda da görünmektedir. Eğitim tarihimizde öğretmen yetiştirme deneyimleri XIX. yüzyıl ortalarına kadar okullaşmamış yani okul boyutu gerçekleştirilememiştir. Uzun bir süreci kapsayan dönemler içerisinde medreseler hem öğretmenlerin ve hem de medrese öğretim elemanlarının yetiştirilmesinde tek kaynak olmuşlardır. Ancak Türkiye'de öğretmen yetiştirme sorununun okullar aracılığıyla çözümlenmeye çalışılması 19. Yüzyılın ortalarında olmuştur. Batı tarzında kurulması amaçlanan okullar, öğretmen yetiştirilmesini de bu yeniden yapılanmaya uygun bir çerçevede ele alınmasını zorunlu kılmıştır (Ergün, 2004).

2.1.2. Osmanlı İmparatorluğu Dönemi

Selçuklular ve Osmanlılarda öğretmen, medreselerde yetiştiriliyordu. Fatih zamanında, medreselerde daha yüksek öğrenim görenler orta dereceli okullarda öğretmen oluyordu. Bu okullarda öğretim yöntemleri öğretiliyor, uygulama ve staj çalışmaları yapılıyordu. Fatih; Eyüp ve Ayasofya medreselerinde Sıbyan Mektebi muallimi olacaklar için, genel medrese programlarına ek olarak, öğretmenlik meslek bilgilerini de programa koymuştu (Serengil, 1987).

Osmanlı Devlet yöneticileri, eğitim sistemini çağdaştırma çabalarına hız verdiklerinde, karşılarındaki en büyük engelin öğretmen yetersizliği, hatta yokluğu olduğunu anlamakta gecikmemişlerdir. 1839'da Tanzimat'ın ilanını

izleyen yıllarda yeni açılan eğitim kurumlarındaki öğretmen ihtiyacı, medrese çıkışlıların öğretmen yapılmasıyla giderilmeye çalışılmıştır. “Milli Eğitim tarihimizde, 1840’lı yıllarda herkesin öğretmenlik yapamayacağı, öğretmenliğin özel bir meslek olması gerektiği kanaati hâkim olmuş ve öğretmenlik yapacak kimselerin özel olarak yetiştirilmesi amacı ile 1848 yılından itibaren öğretmen yetiştiren okullar kurulmuştur (Akyüz, 2008). Rüştüyelere öğretmen yetiştirmek amacıyla atılan ilk ciddi adım olan 16 Mart 1848’de İstanbul’da açılan “Darülmuallim” modern anlamda bir “öğretmen okulu” özelliği taşımaktadır. Bu yüzden 16 Mart 1848 tarihi, bizde öğretmen okullarının ilk kuruluş tarihi olarak kabul edilir (Basaran, 1996).

1857’de "Maarif-i Umumiye Nezareti" kurularak Osmanlı Devleti’nde eğitim daha sistemli bir hale getirilmeye çalışılmıştır. 1868’de İstanbul’da "Darülmullimin-i Sıbyan" kurulmuş, 1874’ten sonra idadiye bölümleri de açılarak sıbyan, rüştüye ve idadi olmak üzere öğretmen yetiştiren kurumlar üç şubeye ayrılmıştır. 1869’da yayınlanan "Maarif-i Umumiye Nizamnamesi" Osmanlı eğitim sistemi içinde önemli bir dönüm noktası olmuştur. 1874’ten sonra Bosna, Girit ve Konya vilayetlerinde birer darülmuallimin-i sıbyan açılabilmiştir. Tanzimat döneminde her ne kadar öğretmen okulu açılmışsa da öğretmen okullarının yetersizliği nedeniyle, öğretmen gereksinimi çoğunlukla medreselerden karşılanmıştır. Sonraki yıllarda "Darülmuallimat", "Darülameliyat" ve "Darülmuallimin-i Aliye" ile değişik alanlarda öğretmen yetiştirilerek bu miras Cumhuriyet Türkiye’sine bırakılmıştır(Kodaman, 1991). Öğretmen yetiştirme uygulamalarına; İlköğretmen Okulları, Köy Enstitüleri, Eğitim Enstitüleri, Yüksek Öğretmen Okulları ve Eğitim Fakülteleri örnek gösterilebilir.

2.1.3. Cumhuriyet Dönemi

1923’te Cumhuriyet’in ilan edilmesiyle öğretmen yetiştirme sistemi de, genel eğitim sistemi içinde hızlı bir gelişme sürecine girmiş; gerek nicelik gerekse nitelik bakımından çok önemli atılımlar yapılmıştır. Milliyetçi, cumhuriyetçi,

halkçı, devrimci, devletçi, laik, bilimi kendisine önder kabul eden, fikri, vicdanı, irfanı hür, vatansever, özgürlükten ve bağımsızlıktan taviz vermeyen, dünyevi yaşamda karşılaşılan sorunları çözen, aklını ve bilimsel yöntemi kullanabilen insanlar yetiştirmek eğitimin hedefi olmuştur (Sönmez, 2000).

Cumhuriyetin kurulduğu dönemde 13'ü "Darülmualimin" ve 7'si "Darümuallimat" olmak üzere toplam 20 kız ve erkek öğretmen yetiştiren kurum vardır. Darülmualimin adı "Muallim Mektebi" ve 1935'lerden itibaren de "Öğretmen Okulu" haline çevrilmiştir Cumhuriyetin ilk yıllarında lise ve dengi okullara Öğretmen yetiştiren bir tek "Darülmualimin" in yüksek kısmı olan "Darülmualimin-Ali" vardır. 1924'de "Yüksek Muallim Mektebi" adı verilen okulun geliştirilmesi için çabalar harcanmıştır. Daha sonraki yıllarda "Yüksek Öğretmen Okulu" adını alan bu eğitim kurumu 1954–1955 Öğretim yılına kadar liselere Öğretmen yetiştirme görevini sürdürmüştür (Akyüz, 1993).

2.1.4. İlkokullara Öğretmen Yetiştirme

1926 yılında kabul edilen 789 sayılı "Maarif Teşkilatına Dair Kanun" ile "İlk Muallim Mektepleri" ve "Köy Muallim Mektepleri" olmak üzere iki tip öğretmen okulu getirilir (MEB 1995). 1932–1933 ders yılı başında öğretmen okullarının süresi 6 yıla çıkarılarak ortaokul programının işlendiği üç yıllık ilk devre ve mesleki devrelerin işlendiği ikinci üç yıllık devreden oluşmuştur. İkinci devreye kuruluşunun ilk üç yılı öğrenci alınmamış üç yıl sonra ikinci devreye ortaokul mezunları alınarak yetiştirilmiştir. O yıllarda öğretmen okullarında görülen en büyük eksiklik mesleki derslere ve uygulamalı derslere yeterince ağırlık verilmediğidir (Akyüz, 2008).

Köy okullarına öğretmen yetiştirmek üzere ise çeşitli uygulamalar yapılmıştır. Bunlardan birisi, 11.6.1937 tarih ve 3238 sayılı kanunla köylerin eğitim işlerinin

yürütülmesi ve köylülere rehberlik edilmesi amacıyla “eğitmen” yetiştirilmesi uygulamasıdır. Bu kanun gereğince, genellikle Tarım Bakanlığı’na bağlı devlet çiftliklerinde açılan kurslara, askerliğini çavuş olarak yapmış, tercihen ilkokul mezunu erkekler ve ilkokul mezunu bayanlar alınmıştır. Kursları bitirenler öğretmen bulunmayan köy ilkokullarının birinci devreleri olan ilk üç sınıfta öğretmenlik yapmak üzere görevlendirilmiştir. Ancak esas önemli uygulama köy ilkokullarının ihtiyacını karşılamak amacı ile 17.04.1940 tarih ve 3803 sayılı “Köy Enstitüsü ve Sanat Erbabı Yetiştirme Kanunu” çıkarılarak, öğretim süresi ilkokul üzerine 5 yıl olan “Köy Enstitüleri” kurulmasıdır (MEB, 1995).

2.1.5. Köy Enstitüleri

Köy Enstitüleri, 1926–34 yılları arasında köylerin öğretmen ihtiyacını karşılamak amacıyla faaliyetlerini sürdüren Köy Muallim Mektebi denemesinin ve Köy Öğretmen Okulları faaliyetlerinin devamıdır(Kütük, 1992). 17 Nisan 1940 yılında 3803 sayılı “Köy Enstitüleri Kanunu” çıkarılmıştır.

Köy Enstitüleri, kentlerin dışında kurulmuş, köyden öğrenci alan, bu öğrencileri köye göre yetiştiren, yetiştirdikten sonra köye yollayan, yani köyden alıp köye veren, yaptırarak, uygulatarak öğreten, okuma alışkanlığı ve genel kültür vermeyi temel ilke edinen eğitim kurumlarıydı (Makal, 2001). Okullarını kendileri kuran, yollarını yapan, tarım ve hayvancılık yaparak kendi yiyeceğini üreten, giysilerini üreten, etrafı ağaçlandıran, okul araçlarını kendisi yapıp kullanan, en az bir müzik aleti çalıp halk oyunlarını bilen ve bunun gibi birçok faaliyetler yapan öğretmenler bu okullarda yetiştirilmekteydi (Sönmez, 2000).

2.1.6. İlköğretmen Okulu

İki tip ilkokul öğretmeni yetiştirme politikası, 27.01 1954 tarih ve 6234 sayılı kanun ile son bulmuş, öğretmen yetiştiren kurumlar “İlköğretmen Okulu” adı altında birleştirilerek Köy Enstitüleri kaldırılmıştır. İlköğretmen Okullarında eğitim süresi ilkokul mezunları için 6, ortaokul mezunları için 3 yıl olarak

belirlenmiştir. İlköğretmen okullarının eğitim süresi 1969 yılında Bakanlık oluru ile 1970–1971 öğretim yılında 1 yıl artırılarak ilkokul üzerine 7, ortaokul üzerine 4 yıl olarak değiştirilmiştir. Böylece İlköğretmen Okullarında normal lise programı uygulanmış, öğretmenlik mesleği ile ilgili derslerin sayısı ve içeriği genişletilmiştir. Ayrıca yeni programlarla yetişen adayların lise mezunlarına denk sayılarak her türlü yüksekokul ve üniversiteye girmeleri de sağlanmıştır. (YÖK, 1998)

2.1.7. Eğitim Enstitüleri

14.06.1973 tarih ve 1739 sayılı “Milli Eğitim Temel Kanunu” öğretmenlerin yüksek öğrenim görmesi zorunluluğunu getirmiştir. 1974 tarih ve 191 sayılı Talim ve Terbiye Kurulu kararı ile ilkokul öğretmeni olabilmek için iki yıllık yüksek öğrenim öngörülmüştür. Bu amaçla iki yıllık “Eğitim Enstitüleri” kurulmuştur. Öğretmen okulları da öğretmen liselerine dönüştürülmüştür. Sayıları 1976 yılında 50 olan iki yıllık Eğitim Enstitüleri, 1980–1981 öğretim yılında 17’ye indirilmiş ve 20 Temmuz 1982’de adı “Eğitim Yüksek Okulu” olarak değiştirilmiş, öğretmen yetiştirme görevi üniversitelere bırakılmıştır (Akyüz, 2008).

2.1.8. Ortaöğretime (Ortaokul-Lise) Öğretmen Yetiştirme

Cumhuriyet döneminde ortaokul öğretmeni yetiştirilmesinde en büyük görev Eğitim Enstitülerine düşmüştür. İlk olarak 1926–1927 Öğretim yılında Konya’da açılan “Orta Muallim Mektebi” Türkçe öğretmeni yetiştirmek amacıyla kurulmuştur. 1927 yılında Pedagoji Bölümü de eklenerek Ankara’ya nakledilen bu okula 1928–1929 öğretim yılında Matematik, Fizik ve Tabii bilimler, Tarih, Coğrafya bölümleri eklenmiştir. 1929–1930 Öğretim yılında bu okula “Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü” adı verilmiştir. 1932–1933 Öğretim yılında İş Dersi, Resim ve Beden Terbiyesi Bölümleri, 1937–1948 yılları arasında Müzik, Fransızca, İngilizce ve Almanca Bölümlerinin eklenmesiyle bu Öğretmen Okulu, Ortaokullarda okutulan genel eğitim derslerinin tümü için öğretmen yetiştirir bir duruma gelmiştir. Gazi Orta Muallim Mektebi, 1949–1950 Öğretim yılında “Gazi Eğitim Enstitüsü” adını almıştır (MEB, 1995; Büyükkaragöz, 1987;

Cicioğlu, 1985). 1967–1968 öğretim yılında tüm bölümlerin öğretim süresi 3 yıl olarak tespit edilmiş, 1978–1979 öğretim yılında ise 4 yıla çıkarılmış ve adı “Gazi Yüksek Öğretmen Okulu” olmuştur. Gazi Eğitim, Temmuz 1982’de kurulan “Gazi Üniversitesi”ne adını vermiştir (Akyüz, 2008).

2.1.9.Yüksek Öğretmen Okulları

Cumhuriyet döneminde mesleki ve teknik eğitime öğretmen yetiştirmek üzere ilk açılan okul, 1934 yılında Ankara’da “Kız Meslek Öğretmen Okulu”dur. 1947–1948 Öğretim yılı başından itibaren okulun adı “Kız Teknik Öğretmen Okulu” olarak değiştirilmiş, öğretim süresi 3 yıldan 4 yıla çıkarılarak öğretim programları yeniden düzenlenmiştir. 1961–1962 öğretim yılında okulun adı “Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu” olarak değiştirilmiştir (MEB, 1995).

1937–1938 Öğretim yılında kurulan “Erkek Meslek Öğretmen Okulu” üç yıllık öğrenim süreli ve üç bölümlüydü. 1946 yılında öğretim süresi 4 yıla çıkarılan ve programlarında değişiklik yapılan okulun adı 1962 yılında “Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu” olmuştur (Duman, 1991).

1950’li yıllara kadar sayı yönünden büyük artış gösteren orta dereceli Ticaret okullarının meslek öğretmeni ihtiyacı “Yüksek İktisat ve Ticaret Okulları” mezunları ile karşılanmaya çalışılmıştır. Ticaret Okullarının meslek öğretmeni ihtiyacını karşılamak üzere 1955–1956 öğretim yılında öğretime başlayan “Ticaret Yüksek Öğretmen Okulu”nun öğretim süresi başlangıçta 3 yıl idi. 1965–1966 Öğretim yılında, bu okulun adı “Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulu” olmuş ve öğretim süresi 4 yıla çıkarılmıştır (MEB, 1995).

II. Dünya Savaşı sonrası ve özellikle 1950’li yıllardan sonra başlayan hızlı teknolojik gelişmeler mühendislik mesleğini, dünyada ve ülkemizde, maddî ve

manevî bakımdan çok öne çıkarmıştır. Bu nedenle liselerin başarılı öğrencileri teknik üniversiteyi tercih etmeye başlamışlar ve dolayısıyla İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu yeterli sayı ve yetenekte öğrenci bulmakta zorlanmıştır. Ülkemizde orta öğretime giden öğrenci sayısındaki artış da dikkate alındığında, liselerimizde özellikle fen dallarında üniversite mezunu öğretmen bulmak sorun haline gelmiştir. Çözüm arayan Milli Eğitim Bakanlığı bünyesindeki Talim Terbiye Kurulu öğrenci kaynağı olarak ilköğretmen okullarını belirlemiştir. Bu okulların dördüncü, beşinci, altıncı sınıflarında aldıkları fen derslerinin not ortalaması 8'in üzerinde olan öğrencilerle, okulları 1., 2. ve 3.lükle bitiren öğrenciler arasından seçim yapmış ve 12 Temmuz 1959'da Ankara Yüksek Öğretmen Okulu bu öğrencilerle açılmıştır. Üç aylık yoğun kursa tâbi tutulan bu öğrencilerden liselerin farklı dersleri sınavlarından başarılı olanlar, Yüksek Öğretmen Okulu adına Fen Fakültesi'nin Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji bölümlerine kayıt yaptırmışlardır (Eşme 2001). Daha sonraki yıllarda edebiyat, tarih, coğrafya bölümleri için de gene İlköğretmen Okullarından yukarıda belirtilen yöntemle öğrenci alınmaya devam edilmiştir. Bu başarısını gören ilgili bakanlık 1964 yılında İzmir Yüksek Öğretmen Okulu'nu açmış ve İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu'nun da ana öğrenci kaynağı olarak öğretmen okullarını belirlemiştir.

14.06.1973 tarih ve 1739 sayılı "Milli Eğitim Temel Kanunu" öğretmenlerin yüksek öğrenim görmesi zorunluluğunu getirmiştir. 1974 tarih ve 191 sayılı Talim ve Terbiye Kurulu kararı ile ilkokul öğretmeni olabilmek için iki yıllık yüksek öğrenim öngörülmüştür. Bu amaçla iki yıllık "Eğitim Enstitüleri" kurulmuştur. Öğretmen okulları da öğretmen liselerine dönüştürülmüştür. Sayıları 1976 yılında 50 olan iki yıllık Eğitim Enstitüleri, 1980-1981 öğretim yılında 17'ye indirilmiş ve 20 Temmuz 1982'de adı "Eğitim Yüksek Okulu" olarak değiştirilmiş, öğretmen yetiştirme görevi üniversitelere bırakılmıştır (Akyüz, 2008).

Eğitim Yüksek Okulları'nın öğrenim süreleri 1989–1990 ğretim yılından itibaren dört yıla çıkarılmış, 3 Temmuz 1992 yılında yayımlanan 3837 sayılı “Yüksek ğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında 41 sayılı Kanun Hükümünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı kanun ile 78 ve 190 sayılı Kanun Hükümünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” ile bu okullar “Eğitim Fakültesi” haline getirilmiştir (Küçükahmet, 1993; Atanal, 1994).

Üniversiteler, 1982 yılına kadar ğretmen yetiştirme konusu ile doğrudan ilgilenmemiş olmalarına rağmen, genel liselere kültür dersleri öğretmenleri yetiştirmede önemli görevler yapmışlardır (Szer, 1991). Yükseköğretim, 1981 yılında çıkarılan 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile önemli sayısal ve yapısal gelişmeler göstermiştir. Bütünleştirici bir yasa olan 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu, Türk Silahlı Kuvvetleri ve Emniyet rgtne bağlı yükseköğretim dışındaki tüm yükseköğretim kurumlarını niversiteler çatısı altında toplamıştır. Böylece ğretmen yetiştiren kurumların tümü niversiteler bünyesine alınmıştır.

Anadolu ğretmen Liselerinin başlangıcı sayılabilecek olan İlköğretmen Okulları, 1973 yılına kadar İlkokullara ğretmen yetiştirme görevini srdrmştir. 1973 yılında çıkarılan 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu, eğitim sistemini yeniden düzenlemiştir. Kanunun 43. maddesinde; öğretmenliğin, devletin eğitim, ğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir uzmanlık alanı olduğu belirtilmiştir. Ayrıca ğretmenlerin bu görevlerinin Millî Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak yerine getirmekle yükümlü oldukları ve bu nitelikleri kazanmak için yüksek öğrenim görmeleri gerektiği hükme bağlanmıştır (MEB, 1992).

2. 2. ANADOLU ÖĞRETMEN LİSELERİNİN KURULUŞU

Öğretmenlerin öğretmenlik performanslarını, sahip oldukları kişisel özelliklerin ve öğretmenlik mesleğine olan bakış açılarının etkilediği söylenebilir. Günümüz öğretmenlerinin sahip olmaları gereken en önemli öğretmenlik kriterleri arasında, öğrencileri öğrenme konusunda gerekli rehberliği yapabilme becerisi gelmektedir. Bu kriter ise bireylerin öğretmenlik mesleğini “neden seçtikleri” ve öğretmenlik mesleğini “nasıl gördükleri” düşüncesiyle yakından ilgilidir. Bu düşünce öğretmenliğin sıradan bir meslek olmadığını, hemen her aşamada üzerinde ciddiyet ve önemle durulması gereken bir meslek olduğu gerçeğini ortaya koyar (Özbek, 2007).

Öğrencilerin öğretmenliğe yönelik tutumlarını etkileyen en önemli faktör sağlanan olanak ve ayrıcalıklardır. Bunlardan birisi, 1989 yılında yürürlüğe konulan 3580 sayılı kanundur. Bu kanunla, öğretmenlik mesleğinin cazip hale getirilmesi düşünülmüş, üniversite sınavında ilk on tercihi arasında öğretmenlik programına yer veren öğrencilere burs ve yatılılık imkânı tanınarak, başarılı öğrencilerin mesleği tercihi özendirilmeye çalışılmıştır (MEB, 1995).

Yine, bu kapsamdaki çalışmalara ek olarak öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarına öğrenci seçmede asıl kaynak olması amacıyla, eskiden beri hizmet veren 18 öğretmen lisesi 1989–1990 öğretim yılından itibaren Anadolu öğretmen lisesine dönüştürülmüştür (MEB, 2003).

Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Plânı hedefleri arasında yer alan “Öğretmen liseleri amaçları doğrultusunda geliştirilecektir” ilkesi ve Öğretmen Yetiştirme ve Danışma Kurulları kararları doğrultusunda Anadolu Öğretmen Liselerinin çağın eğitim-öğretim kurumları hâline getirilmesi için bu okulların fizikî imkânlarının ve programlarının geliştirilerek öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarına kaynaklık etmesi benimsenmiştir (MEB, 1992).

Yüksek Öğretim Kurumu ile Millî Eğitim Bakanlığı arasında varılan anlaşmayla öğretmen yetiştiren kurumlara öğrenci seçmede asıl kaynak olmak ve öğretmen liselerini iyileştirmek amacıyla 1989–1990 öğretim yılından itibaren öğretmenlik ruh ve idealinin, ortaöğretim seviyesinden itibaren kazandırılmasının önemi de göz önüne alınarak (Kuru, 1993; Çeliköz ve Çetin, 2004), Anadolu Öğretmen Lisesi uygulamasına geçilmiştir. Eğitim Fakültelerine öğrenci hazırlamak amacıyla kurulan Anadolu Öğretmen Liseleri, Köy Enstitüleri ve İlköğretmen Okullarının devamı olan Öğretmen Liselerinin binalarında öğretime başlanmıştır (MEB, 1992). Nitelikli öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarına kaynak olması amacıyla kurulan Anadolu Öğretmen Liseleri'nin amaçlarından bazıları Millî Eğitimin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak; Öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarına öğrenci hazırlamak, Öğrencilerine; 1) Öğretmenlik mesleğini sevdirmek, 2) Öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği bilgi, beceri, tutum ve davranışları kazandırmak, 3) Orta öğretim düzeyinde ortak bir genel kültür vermektir (MEM, 2006).

Öğretmen Liselerini iyileştirme çabaları sonucu 1989–1990 öğretim yılında açılmaya başlayan Anadolu Öğretmen Liselerinin; 12.12.1990 tarih ve 20723 sayılı Resmî Gazete'de yönetmelikleri yayımlanmıştır. Okulun amaç, kuruluş ve görevleri yönetmeliğinin 5. maddesinde belirtilmiştir. Yönetmeliğe göre;

Madde 5- Anadolu öğretmen liseleri, Millî Eğitimin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak;

- a) Öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarına öğrenci hazırlamak,
- b) Öğrencilerine;
- 1) Öğretmenlik mesleğini sevdirmek,

2) Öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği bilgi, beceri, tutum ve davranışları kazandırmak,

3) Orta öğretim düzeyinde ortak bir genel kültür vermek,

4) Ülke kalkınmasına sosyal, kültürel ve ekonomik yönden katkıda bulunma bilincini ve gücünü kazandırmak,

5) Dünyadaki gelişme ve değişimleri izleyebilecek düzeyde yabancı dil öğrenmelerini sağlamak,

6) Öz güven, öz denetim ve sorumluluk duygularının geliştirilmesi, her bireyin farklı ve ayrı bir değer olduğu ve ekip çalışmasıyla ortak başarının elde edilmesinde önemli katkı sağlayacağı inancının verilmesine yönelik çağdaş bir eğitim ortamı hazırlamak amacıyla ilköğretimden sonra öğrenim süresi dört yıl olan paralı-parasız yatılı ve gündüzlü ortaöğretim kurumlarıdır (MEB,2008).

Anadolu Öğretmen Liselerinde; öğretmenlik meslek dersleri incelendiğinde zorunlu ve seçmeli dersler şunlardır;

1. Zorunlu Alan Dersleri; Eğitime Bilimlerine Giriş, Türk Eğitim Tarihi, Eğitim Psikolojisi, Grupla Çalışma Teknikleri, Eğitim Sosyolojisi, Araştırma Teknikleri, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme.

2. Alan İle İlgili Seçmeli Dersler; Halk Eğitimi ve Toplum Kalkınması, Eğitim Yönetimi, Çocuk Edebiyatı. Bu grup dersler pedagojik formasyona hazırlayıcı nitelikte derslerden oluşturulmuştur.

Anadolu Öğretmen Liselerinden mezun olan öğrencilere; 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanununun 45/a maddesi gereğince, mezuniyet alanlarına uygun öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarını tercih etmeleri hâlinde ek puan verilmektedir. 3580 sayılı yasa gereğince, kontenjan ayrılan öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarını ilk beş sırada tercih etmeleri hâlinde tamamına burs verilmektedir (MEB, 2008).

Öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarının ana kaynağını Anadolu Öğretmen Liselerinin oluşturması plânlanarak, Eğitim fakültelerine daha nitelikli öğrenci akışının sağlanması amaçlanmıştır.

Daha önce de belirtildiği gibi Anadolu Öğretmen Liseleri şehir merkezlerinin dışındaki Öğretmen Liselerinin binalarında açılmıştır. Anadolu Öğretmen Liselerine talebi artırmak için bu okullar geliştirilen bir proje ile şehir merkezlerine çekilmeye başlanmıştır. Okulları il merkezlerine çekme projesi kapsamında, il merkezlerinde yenileri açılmak suretiyle Sivas Pamukpınar, Erzurum Yavuz Selim Anadolu Öğretmen Liselerinin faaliyetlerine son verilmiştir (MEB, 1992).

2.3. KONU İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.3.1. Yurt İçinde Yapılmış Araştırmalar

Öğretmenlerin meslek seçiminde önemli olan faktörlere ilişkin gerek yurt dışı gerekse yurt içinde yapılan çeşitli araştırmalar mevcuttur.

Çakır, Erkuş ve Kılıç (2004) 513 öğrenci üzerinde Öğretmenlik Meslek Bilgisi Programını çeşitli değişkenler açısından değerlendirdikleri çalışmalarının bir bölümünde, aday öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile mesleki yeterlik inançları arasındaki ilişkiyi incelemişler ve bu iki değişken arasında anlamlı bir ilişki bulunduğunu ve cinsiyetlerine göre ise öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutumları ile mesleki yeterlik inançlarının kızlar lehine farklılaştığını rapor etmişlerdir. Benzer biçimde, Çakır (2005) Anadolu Üniversitesi İngilizce Öğretmeliği Lisans Programında uzaktan öğrenim gören 1. ve 3. sınıflarda okuyan öğrencilerle, eğitim fakülteleri, İngilizce Öğretmenliği Programları, 1. ve 3. sınıflarda örgün öğrenim gören öğrencilerin öğretmenlik

mesleğine yönelik tutumlarını ve mesleki yeterlik inançlarını çeşitli değişkenler açısından saptamayı ve karşılaştırmayı amaçladığı araştırmasında, aday öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile mesleki yeterlik inançları arasında ve bu iki değişkenle çeşitli değişkenler arasında da anlamlı düzeyde bir ilişkinin olduğunu rapor etmiştir. Ayrıca, İngilizce Öğretmeliği Lisans Programında uzaktan öğrenim gören 1. ve 3. sınıf öğrencileri ile eğitim fakülteleri İngilizce öğretmenliği programlarında okuyan 1. ve 3. sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının ve mesleki yeterlik inançlarının farklılık göstermediğini ve cinsiyetler açısından öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutumlarının kızlar lehine farklılık gösterdiğini; mesleki yeterlik inançları açısından ise herhangi bir farklılığın olmadığını ifade etmiştir. Çapa ve Çil (1998) ise, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını farklı değişkenler açısından incelemiştir. Verileri toplamak için araştırmacılar tarafından geliştirilen tutum ölçeği, ODTÜ Eğitim Fakültesi'ndeki 340 öğrenciye uygulanmıştır. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları cinsiyet açısından ölçeğin sevme ve saygı alt boyutunda kız öğrenciler lehine, kendine güven alt boyutunda ise erkek öğrenciler lehine farklılaşmıştır. Tutum puanlarının ÖSYS' deki tercih sırasına göre de farklılaştığı tespit edilmiştir. Devam edilen sınıf düzeyi açısından ise, 2. sınıflara göre 3. sınıf lehine farklılaşmaktadır.

Can'ın (1987), "Öğretmenlik Meslek Anlayışı Üzerine Bir Araştırma" adlı, Ankara İli'ndeki resmi okullarda görev yapan öğretmenlere Minnesota Öğretmen tutum Envanteri'ni uygulamasıyla gerçekleştirilen çalışmasından elde edilen bulgular sonucunda, araştırmaya katılan öğretmenlerin meslek anlayışlarının yetersiz olduğu, öğretmen yetiştiren kurumlardan mezun olan öğretmenlerin farklı kurumlardan mezun olanlara göre daha olumlu meslek anlayışına sahip oldukları, normal eğitim mezunlarının hızlandırılmış eğitim mezunlarından daha yüksek düzeyde tutumlara sahip olduğu ve kıdemlerine göre öğretmenlerin meslek

anlayışları arasında ise daha kıdemli olanlar lehine önemli farklar olduğu belirlenmiştir (Can, 1987).

Küçükahmet, (1976) öğretmen yetiştiren kurumlardaki öğretmen tutumlarını, program geliştirme açısından incelemiştir. Toplam 985 kişiye mesleklerine karşı tutumlarını saptamak için Minnesota Öğretmen Tutumları Envanteri ve öğretmenlerin kendi kendilerini değerlendirmeleri için kontrol listesi uygulanmıştır. Buna göre öğretmenlerin tutumları, çalıştıkları kurum kategorileri yükseldikçe daha olumludur. Öğretim alanlarına göre, en yüksek tutum ortalamasının meslek dersleri öğretmenlerine ait olduğu, en düşük de fen ve matematik öğretmenlerine ait olduğu görülmüştür. Bitirdikleri kuruma göre öğretmen tutumları en olumlu olanlar, yabancı bir ülkede yüksek okul ya da üniversite, teknik yüksek öğretmen okulu ve eğitim enstitüsü çıkışlılardır. Kıdeme göre öğretmen tutumu en olumlu olanlar, 13-17 yıllık kıdeme sahip olan öğretmenlerdir. Cinsiyet faktörünün, öğretmenlik mesleki tutumunda hemen hemen hiç etkili olmadığı tespit edilmiştir.

Aşkar ve Erden (1986) “Öğretmen Adaylarının Mesleğe Yönelik Tutumları” konulu çalışmalarında, öğretmen adaylarının tutumlarının, buldukları üniversiteye ve sınıfa göre farklılık göstermediği, Ö.S.Y.S’ deki tercih sırası ile cinsiyete göre farklılaştığı bulunmuştur. Aynı zamanda öğretmen yetiştiren kurumların, öğrencilerin tutumlarını olumlu yönde değiştirmede çok etkili olmadığı belirlenmiştir. Fakat öğrencilerin tutumlarının daha çok kararsızlık biçiminde kendini göstermesi, öğrencilerin tutumlarının olumlu yönde değiştirilebileceğini düşündürmüştür. Bu açıdan öğretmen yetiştiren kurumlara önemli görevler düştüğü sonucuna varılmıştır.

Çelenk (1988), ilkokula öğretmen yetiştiren eğitim yüksek okulu öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları konusunda Bursa, Ağrı, ve Niğde'deki yüksekokullarda okumakta olan 354 öğrenci üzerinde bir çalışma yapmıştır. Çalışmada, Aşkar ve Erden tarafından geliştirilen “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, eğitim yüksek okullarını tercih eden öğrencilerin dar gelirli ailelerden gelen gençler olduğu görülmüştür. Ailesinde öğretmen bulunup bulunmamasına göre tutumların değişmediği, ama öğretmen lisesi çıkışların tutum puanlarının, diğer öğretim kurumlarından gelen adaylardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Cinsiyete göre tutum puanları incelendiğinde, kızların tutum puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Tutum puanları, öğretmen adaylarının bu okulları ÖSYS’deki tercih sırasına göre değişmektedir. Ayrıca eğitim yüksekokulunda okumakta olan 1. sınıf öğrenciler ile 2. sınıf öğrencileri arasında tutum puanları açısından fark bulunmamıştır. Orta öğretim bitirme derecesinin tutum puanları üzerinde herhangi bir etkisi yoktur.

Temel (1990) “Fen- Edebiyat Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarına Öğretmenlik Formasyon Programının Etkisi” konulu araştırmasında veri toplama aracı olarak Aşkar ve Erden’ in geliştirmiş olduğu “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği”ni kullanmıştır. Araştırma sonunda söz konusu fakültenin, ikinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinin tutumları arasında anlamlı bir fark çıkmamıştır. Öğrencilerin meslek sevgisine ilişkin tutumlarında farklılık olduğu gözlenmiş, öğretmeliği saygın, onurlu bir meslek olarak görme tutumu, gruplara göre farklılaşmıştır. Öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin olumsuz tutumlarında, meslek derslerini yeni alacak olanlarla bu dersi dört yıldır alanlar arasında fark bulunmadığı görülmüştür.

Şahin (1992), Arifiye Anadolu Öğretmen Lisesi 3. sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını incelemiş ve verileri toplamak için Aşkar ve Erden tarafından geliştirilen tutum ölçeğini kullanmıştır. Buna göre, öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutumlara sahip oldukları, öğrenci tutumlarının cinsiyet, yatılı ve gündüzlü öğrenci olma durumları, ailenin aylık gelirine göre farklılaşmadığı, sadece öğrenci tutumlarının üniversitedeki öğrenciliklerinde de öğretmenlik mesleğine devam etme beklentilerine göre farklılaştığı; öğretmenlik beklentisi içinde olan öğrencilerin tutum puanlarının, öğretmenlik mesleği dışında bir meslekte çalışmak isteyenlere göre daha olumlu olduğu, ortaokul ve lise öğretmenlik beklentisi içinde olan öğrencilerin tutum puanlarının ilkökul öğretmenliği ve öğretmenlik mesleği dışında bir meslekte çalışma beklentisi içerisinde olanlara göre daha olumlu olduğu tespit edilmiştir.

Sözer'in (1992) Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencileri ile Öğretmenlik Sertifikası Programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları konulu araştırmasına göre, eğitim fakültesi ve öğretmenlik sertifikası programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları olumlu ve orta düzeyin üzerindedir. Eğitim fakültesi öğrencileri, öğretmenlik sertifikası öğrencilerine göre daha yüksek düzeyde tutumlara sahiptirler. Eğitim fakültesindeki kız öğrenciler, erkek öğrencilere göre daha yüksek düzeyde tutumlara sahipken, öğretmenlik sertifikası programı öğrencilerinde kız ve erkek arasında anlamlı bir fark görülmemektedir. Eğitim fakültesi ve öğretmenlik sertifikası programı öğrencilerinin orta öğretimi bitirme dereceleri, bitirdikleri orta öğretim kurumunun türü ve ÖSYS sınavına girişte eğitim fakültesini tercih sıralarına göre tutumlarında fark olmadığı, öğrenim görülen alanların ise eğitim fakültesi öğrencilerinin tutumlarında fark yarattığı, öğretmenlik sertifikası öğrencilerinin tutumlarında fark yaratmadığı saptanmıştır.

Aydın (1993), “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Psikolojik İhtiyaçları İle Öğretmenlik Tutumları Arasındaki İlişki” konulu çalışmasını, Marmara

Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü, Kastamonu Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü ve Demirci Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümünde Okuyan 1. ve 4. sınıf öğrencilerinden 258 kişi ile yürütmüştür. Aydın, çalışmasında psikolojik ihtiyaçları ölçmek için Edward Kişisel Tercih Envanteri ve öğretmenlik tutumlarını ölçmek içinse de Minnesota Tutum Envanteri'ni kullanmıştır. Araştırma sonucunda, genel grupta öğretmenlik tutumlar orta düzeydedir; öncelikli ihtiyaçlar ilgi görme, başarıma ve kendini suçlamadır. Öğretmenlik tutumları cinsiyete göre değişmemekte ve sınıflara göre de farklılık göstermemektedir.

Özgür (1994), “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum” konulu araştırmasında, öğretmen olmak için eğitim fakültelerinde okuyan öğrencilerin mesleklerinde başarılı olmak için bu mesleğe karşı olumlu tutum içinde olmaları gerektiğini savunmuştur. Veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen tutum ölçeği aracılığıyla öğrencilerin tutumlarının; doğum yeri, mezun olunan lise, baba mesleği, annenin eğitim durumu, annenin mesleği, eğitim derslerindeki başarı değişkenleri açısından farklılık oluşturmadığı; ama diğer taraftan da cinsiyet, yaş grupları, babanın eğitim durumu, bölüm tercih sırasına, bölümünden memnun olup olmama, akademik başarı, yeterlilik sınavına girmeyi isteyip istememe, sınavda başarılı olacağına inanma durumuna, öğretmenlik yapmayı isteyip istememe, öğretmenlik yaptığında başarılı olacağına inanma durumuna, mezuniyet sonrası akademik eğitim yapmayı isteyip istememe ve üniversitede çalışmayı isteyip istememe durumuna göre farklılaştığı tespit edilmiştir.

Gürkan (1994), ilkokul öğretmenlerinin tutumları ile benlik kavramları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Buna göre, benlik kavramı ölçeğinin ölçtüğü bazı özellikler ile öğretmenlik tutumları arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Araştırmanın diğer iki önemli sonucu ise örneklemdaki ilkokul öğretmenlerinin çok düşük öğretmenlik tutum puanlarına sahip olmaları ve öğretmenlik mesleğini tekrar seçmek isteyen öğretmenlerin tutum puanlarının, bu mesleği tekrar seçmek istemeyen öğretmenlerden daha yüksek bulunmuş olmasıdır.

Sunay (1995) tarafından, eğitim fakültelerinden mezun öğretmenler ile üniversitelerin başka bölümlerinden mezun olup öğretmen sertifikası programlarına katılanların ve MEB' ye bağlı yüksek öğretim kurumlarından mezun öğretmenlerin tutumları ile sınıf içi öğretmenlik davranışları kazandırmadaki ilişkinin düzeyi araştırılmıştır. MEB' ye bağlı yüksek öğretim kurumlarından mezun öğretmenler ile üniversitelere bağlı yüksek öğretim kurumlarından mezun öğretmenlere Minnesota Öğretmen Tutumları Ölçeği uygulanmıştır. Araştırma sonucunda aralarında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir.

Bilgin (1996) tarafından yapılan "Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Öğretmenlik Tutumlarının İncelenmesi" konulu araştırmadan elde edilen veriler, araştırmacı tarafından Minnesota Öğretmen Tutum Ölçeği temel alınarak yeniden uyarlanmıştır. Araştırma sonucunda, öğretmen tutumlarının, çalışmakta oldukları kurumun bağlı bulunduğu bünyeye göre (Milli Eğitim-Sosyal Hizmetler), öğretmenlerin yaşlarına göre, öğretmenlerin çocuk sahip olup olmamalarına göre, öğretmenlerin mezun oldukları kuruma göre, çalışmış oldukları yaş gruplarına göre, sınıflardaki çocuk sayısına göre, hizmet içi eğitim alıp almamalarına göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Diğer taraftan öğretmen tutumlarının; öğretmenlerin medeni hallerine, okul öncesi kurumda çalıştıkları yıllara, en uzun süre çalıştıkları yaş grubuna, kurumdaki bir gün boyunca çalışma sürelerine, öğretmenlik mesleğini isteyerek seçip seçmemelerine, öğretmenlik mesleğini yapmaktan memnun olup olmamalarına ve aldıkları maaşları yeterli bulup bulmamalarına göre farklılaştığı tespit edilmiştir.

Demirci (1996), Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fen Bilimleri Bölümü 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını, öğrenciye ait bazı değişkenler açısından değerlendirmiştir. Veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen tutum ölçeği ile toplanmıştır. Buna göre, cinsiyetin kızlar lehine, anabilim dalının matematik öğretmenliği lehine, anne- baba mesleği açısından

anne ve babası öğretmen olanların lehine, öğretmen olmak isteme- istememe açısından öğretmen olmak isteyenlerin lehine, öğretmenliği önemli bulma ve bulmama düzeyi açısından öğretmenliği önemli bulanların lehine ve öğretmenliği sevip sevmeme durumuna göre sevenlerin lehine tutumların farklılaştığı tespit edilmiştir.

Kılınç (1997), sınıf öğretmeni yetiştiren eğitim fakültelerinin sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını Kırşehir İli örneği ile araştırmıştır. Veriler Aşkar ve Erden tarafından geliştirilen tutum ölçeği ile araştırmaya konu olan bölümün 557 öğrencisinden elde edilmiştir. Araştırma sonucuna göre, sınıf öğretmenliğini tercih edenlerin genelinin, ilçe merkezlerinden gelen öğrenciler ve orta gelir düzeyindeki ailelerin çocukları olduğu belirlenmiştir. Göreve başlamadan önce bakanlıkça öğretmen adaylarının niteliklerinin yeterlilik sınavı ile kontrol edilmesi gerektiği, sınıf öğretmenlerinin ekonomik gelirlerinin iyileştirilmesi, hizmet içi eğitime daha fazla önem verilmesi ve yeni mezun sınıf öğretmenlerinin en az bir yıl deneyimli öğretmenlerin yanında stajyer olarak görev yapmalarının sağlanması gerektiği konuları üzerinde durulmuştur.

Sürücü (1997), öğretmenlik formasyonu alan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını araştırmıştır. Verileri toplamak amacıyla öğretmenlik formasyonu kursunun başında ve sonunda 203 öğrenciye, Aşkar ve Erden'in geliştirmiş olduğu tutum ölçeği uygulanmıştır. Kursun başına oranla, kursun sonunda öğrencilerin tutumları daha olumlu çıkmıştır. Kursa başlarken kız öğrencilerin tutumları daha olumlu çıkarken, kurs sonunda cinsiyetler arasında fark çıkmamıştır. Diğer taraftan memur olarak bir iş sahibi olduğu halde kursa katılan öğrencilerin kursun başındaki tutumları işçi, serbest meslek sahibi ve işsizlere göre daha olumludur. Kursun sonunda ise işçi olarak çalışan

öğrencilerin serbest meslek ve işsiz öğrencilere göre en düşük öğretmenlik mesleği tutumuna sahip oldukları belirlenmiştir. Görev almak istenilen öğretim kademesi açısından tutumlar değerlendirildiğinde ise kursun başlangıcında ortaokulda görev almak isteyenlerin tutumları ilkokul ve lisede görev almak isteyenlere göre daha olumlu çıkarken, kurs sonunda bu değişkenin bir farklılık oluşturmadığı gözlenmiştir.

Kılıç (1997) tarafından yapılan ilköğretim okullarına sınıf öğretmeni olarak atanmakta olan adayların öğretmenlik meslek bilgisi düzeyleri ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları konulu araştırmada, veriler Aşkar ve Erden tarafından geliştirilen tutum ölçeğiyle dört farklı eğitim fakültesindeki Eğitim Programları ve Öğretimi, Sınıf Öğretmenliği, Fransızca ve Almanca Öğretmenliği Programları'nda öğrenim gören 375 öğrenciden elde edilmiştir. Araştırma sonucunda, Sınıf Öğretmenliği Programı öğrencilerinin öğretmenlik meslek bilgisi düzey puanlarının, Almanca ve Fransızca Öğretmenliği Programı öğrencilerinden yüksek olduğu saptanmıştır. Öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları açısından ise öğrencilerin tutumları orta düzeyde olduğu ve öğretmenlik programlarına göre farklılaştığı gözlenmiştir.

Dalgan (1998) tarafından okulöncesi ve sınıf öğretmenlerinin iş tatmini ve öğretmen tutumlarının karşılaştırılması yapılmıştır. Verilerin toplanmasında; Kişisel Bilgi Formu, İş Tatmin Ölçeği ve Öğretmen Tutum Envanterleri, İstanbul ilçelerinde bulunan özel ve resmi okul öncesi ve ilköğretim okullarında çalışan 359 öğretmene uygulanmıştır. Araştırma sonucuna göre, cinsiyet, kurumun statüsü, mesleki kıdem, mezun olunan kurum, çalışılan grup, mesleği kendi isteği ile seçme, kurumda çalışma, mesleklerinden memnuniyet düzeyleri öğretmenlerin iş tatminlerini etkilemektedir. Öğretmen tutumları incelendiğinde, ilkokul öğretmenlerinin tutumları okul öncesi öğretmenlere göre daha olumlu

bulunmuştur. Öğretmenlerin iş tatminleri ile öğretmenlik tutumları arasında ilişki bulunamamıştır.

Parılı (1998), ilköğretimde öğretmenlik eğitimi alan ve almayan öğretmenlerin mesleki tutum davranışlarının bazı özelliklere göre farklılıklarını araştırmıştır. Verileri toplarken, Ankara'da ki çeşitli ilköğretim okullarında görev yapan 100 sınıf öğretmeni mezunu, 200 diğer bölümlerden mezun olmuş öğretmen ile sınıf öğretmeni bölümü dışındaki bölümlerden mezun öğretmenleri değerlendiren 43 okul yöneticisine anket uygulamıştır. Bulunan sonuçlara göre, sınıf öğretmeni bölümü mezunlarının kendilerini ve öğrencileri derse hazırlamada ve ders sürecindeki etkinliklerde kendilerini daha yeterli hissetmektedir. Branş dışı atanan kadın ve erkek öğretmenler arasındaki değerlendirmede, kadınlar çoğunlukla erkeklere göre kendilerini daha yeterli hissetmektedir. Bitirdikleri fakültenin türlerine göre yapılan değerlendirmede ise kendilerini ve öğrencilerini derse hazırlamada, sosyal ağırlıklı bir bölümden mezun olanlar, fen ağırlıklı bir bölümden mezun olanlara göre kendilerini daha yeterli hissetmektedirler. Okul yöneticileri ise kendilerini ve öğrencileri derse hazırlama, öğrencilerle ilgilenme, ders dışı etkinlik ve ders sürecindeki etkinlik boyutlarının tümünde okullarına atanmış olan branş dışı sınıf öğretmenlerini, öğretmenlerin kendilerini hissettiklerinden daha yetersiz olarak değerlendirdikleri görmüştür.

Şenel (1999), öğretmenlik sertifikası programına katılan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarına, öğretim uygulamalarının etkisini incelemiştir. Verileri toplamada Minnesota Öğretmen Tutum Ölçeği, 660 öğrenciye uygulanmıştır. Araştırma sonucuna göre, ilköğretim öğretmenlik sertifika programı ile dal öğretmeni sertifikası programına katılan öğretmen adaylarının mesleğe yönelik olumlu tutumlara sahip olmadıkları, söz konusu

adayların mesleğe yönelik tutumlarının cinsiyete göre bayanlarda erkeklere göre biraz daha yüksek olduğu, ancak öğrenim gördükleri alan, mezuniyet durumları ve öğretmenlik meslek bilgisi derslerdeki başarı durumlarına göre değişmediği tespit edilmiştir.

Saraç (2002) tarafından yapılan Türk Dili Edebiyatı/ Türkçe Öğretmeni adaylarının yeterlilikleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları konulu araştırmada ise veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu, Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği (Özgür1994)), Alan Bilgi Testi ve Öğretmenlik Uygulaması Değerlendirme Formu kullanılmıştır. Araştırmaya Gazi Üniversitesi, Ankara Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi'nden mezun olma durumundaki adaylar ve bu üniversitelerde verilen öğretmenlik sertifika programını bitirmek üzere olan Türk Dili ve Edebiyatı/ Türkçe Öğretmeni adayları ile, Sinop Anadolu Öğretmen Lisesi Hizmet İçi Eğitim Programı'ndaki öğretmenler oluşturmuştur. Elde edilen sonuçlara göre, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlar, cinsiyete, öğretmenlik deneyimine, mezun olunan lise türüne, babanın ve annenin meslek ve eğitim durumuna, bölümü tercih sırasına, kendi alanındaki akademik başarı ortalamalarına, öğretmenlik sertifikası programına katılma konusundaki görüşlere göre değişmemektedir. Diğer taraftan öğretmenlik tutumları, bölümlere göre ve bölümden memnuniyete göre değişmiştir.

Yıldırım (2002) ise öğretmenlerin mesleklerine yönelik tutumlarının ölçme ve değerlendirmesini yapmıştır. Araştırmaya Ankara İli, Yenimahalle İlçesi'nden seçilen okullarda çalışmakta olan 285 öğretmen katılmıştır. Verilerin toplanması için Kişisel Bilgi Formu ve araştırmacı tarafından geliştirilen “Öğretmenlerin Mesleklerine Yönelik Tutumları” ölçeği kullanılmıştır. Araştırmaya göre, öğretmen yetiştiren öğretim kurumlarında öğrenim gördükten sonra mezun olduğu branşta çalışan öğretmenler, mezun olduktan sonra farklı branşta çalışan öğretmenler ve herhangi bir meslek grubuna yönelik eğitim veren öğretim kurumlarında öğrenim gördükten sonra öğretmenliğe geçenlerin tutum puanları arasında istatistiksel açıdan önemli bir fark bulunamamıştır. Tutumların cinsiyete

göre farklılaşmadığı görülmüş, meslekte uzun yıllarda çalışmakta olan öğretmenlerin mesleklerine karşı daha olumlu bir tutuma sahip oldukları saptanmıştır. Sınıf öğretmenlerinin mesleklerine karşı tutumları branş öğretmenlerinden daha olumlu olduğu anlaşılmıştır. Derse girilen sınıftaki öğrenci sayısına göre tutum puanları arasında fark yoktur.

Çetin (2003) tarafından Anadolu Öğretmen Lisesi ve Genel Lise Çıkışlı Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması konulu araştırma yapılmıştır. Verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından geliştirilen tutum ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini ise 14 Eğitim Fakültesi'nde 4. sınıfta öğrenim gören 1112 Anadolu Öğretmen Lisesi ve Genel Lise çıkışlı öğrenciler oluşturmuştur. Araştırma sonucuna göre, öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, cinsiyete, mezun olunan liseye, mezun olunan liseyi tercih nedenlerine, ailede öğretmen bulunma durumuna, ailedeki öğretmenlerin yakınlık derecesine, öğretmenlik mesleğini seçme nedenlerine ve meslek bilgisi derslerini algılamalarına göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Diğer taraftan öğretmenlik tutumlarının, okudukları öğretmenlik programlarına, anne ve babanın eğitim seviyelerine ve kardeş sayısına göre farklılaşmadığı görülmüştür. Öğrenci tutumlarında, okudukları öğretmenlik programını ilk sırada tercih edenlerin lehine bir farklılık olduğu saptanmıştır.

Öztürk (2003) tarafından Anadolu Güzel Sanatlar Lisesindeki Öğrencilerin Eğitim Programlarını Değerlendirmeleri ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları araştırılmıştır. Araştırmaya İzmir Işlay Saygın Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi öğrencileri katılmıştır. Verilerin toplanmasında, öğrencilerin eğitim programlarını değerlendirmesi için 45 soruluk bir anket uygulanmıştır. Öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirlemek içinse araştırmacı tarafından geliştirilen Müzik Öğretmenliğine Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre,

öğrencilerin tutumları orta düzeydedir. Ayrıca öğrenci tutumlarının cinsiyete, devam edilen sınıf ve ana dal çalgılarına göre farklılaşmadığı görülmüştür.

Saraçoğlu, Bozkurt ve Serin (2004) tarafından Öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumların etkileyen faktörler konulu araştırma yapılmıştır. Araştırmaya Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi'nin Sınıf Öğretmenliği, Fen Bilgisi ve Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalları'ndan 168 öğrenci katılmıştır. Veriler, Aşkar ve Erden tarafından geliştirilen Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği ile toplanmıştır. Buna göre, öğrencilerin tutumları orta düzeyde bulunmuştur. Öğrenci tutumlarının, öğrenim görülen bölüm, bitirilen lise türü, bölüm tercih nedenleri ile öğretim elemanlarının tutumları tarafından etkilendiği, buna karşın sınıf, cinsiyet, lise mezuniyet derecesi, en uzun süre yaşanan yerleşim yeri, anne ve baba eğitim durumu, mesleği, aile geliri, anne- baba tutumu gibi ailenin gelir düzeyi, bölümünde okumaktan ve verilen eğitimden memnun olma durumu değişkenlerinin, öğretmenliğe ilişkin tutumlarda farklılaşma yaratmadığı belirlenmiştir.

Oral (2004) ise Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarını araştırmıştır. Veriler, Semerci (1999) tarafından geliştirilen tutum ölçeğinin Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi 1. ve 4. sınıflarına devam eden toplam 958 öğrenciden elde edilmiştir. Araştırma sonucuna göre, öğrencilerin cinsiyetleri, branş, öğretmenlik mesleğini tercih etme sırası ve öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenine göre öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları arasında 0.05 düzeyinde anlamlı fark gözlenmiştir. Kız öğrencilerin tutumları daha yüksek bulunmuş; sınıf düzeyinin, öğrenci tutumlarını etkilemediği görülmüştür. Öğretmenlik mesleğini ilk sırada tercih edenleri tutumlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Gruplarda en yüksek tutumların Resim Öğretmenliği programında okuyanların, en düşük tutumların ise Fen ve

Matematik Öğretmenliği programlarında okuyanların olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları genel olarak incelendiğinde, tutumların “kısmen katılıyorum” derecesinde olduğu görülmüştür.

Şenel, Demir, Sertelin, Kılıçaslan ve Köksal (2004) tarafından hazırlanan Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum ve Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki konulu araştırmada, Kişisel Bilgi Formu, Kişiler Arası İlişki Tarzları Ölçeği ve Erkuş, Sanlı ve Güven (2000) tarafından geliştirilen Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmaya İstanbul Üniversitesi Orta Öğretim Alan Öğretmenliği’nde tezsiz yüksek lisans yapan 468 öğrenci katılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ile kişiler arası ilişki tarzları ölçeğinin ölçtüğü 11 özellikten 9’unun (sosyal olma, yardım alma, destekleyici olma, temkinli olma, dengeli olma, başkalarına güvenme, duyarlı olma ve kararlı olma) 0.01 düzeyinde olumlu yönde ilişkili olduğu, diğer iki alt boyutun (bağımsız ve yönlendirici olma) ise ilişkili olmadığı bulunmuştur. Bu sonuçlar da öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarla sahip olunan kişilik özelliklerinin büyük ölçüde ilişkili olduğunu göstermiştir.

Yüksel (2004) ise tezsiz yüksek lisans programının öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarına etkisini araştırmıştır. Araştırma Uludağ Üniversitesi Tezsiz Yüksek Lisans Programı öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Öğrencilere tezsiz yüksek lisans programına başlarken ve mezun olurken, Semerci(1999) tarafından geliştirilen “Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum Ölçeği” uygulanmıştır. Sonuçta, tezsiz yüksek lisans programına girişte, öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının yüksek olduğu ve bu programın öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarına bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

Pehlivan (2004) tarafından sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve okul tutumları arasındaki ilişki araştırılmıştır. Araştırmaya Hacettepe Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 592 öğretmen adayı katılmıştır. Adaylara hem Aşkar ve Erden'in geliştirmiş olduğu Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği uygulanmış hem de Gürel'in geliştirdiği Okul Tutum Ölçeği uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile okula yönelik tutumlar arasında anlamlı bir ilişki vardır. Adayların büyük çoğunluğu da öğretmenliğe yönelik tutumları ile bölüme yönelik tutumlarının birbirini etkilediğini, öğretmenlik mesleğini okullarına oranla daha fazla sevdiklerini ve öğretmenliği sevmelerinin okullar na bakışlarını olumlu yönde etkilediğini düşünmektedirler. Öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile okula yönelik tutumları arasındaki ilişki düzeyinin en yüksek 3. sınıflarda, en düşük 4. sınıflarda olduğu görülmüştür.

Türkiye'de öğretmenlerin mesleklerine yönelik tutumlarına ilişkin yapılan araştırmalarda, öğretmenlerin mesleklerine yönelik tutumlarının çok olumlu olmadığı, genelde orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırmaların bazılarında, bayanların mesleklerine yönelik tutumlarının, erkeklerin tutumlarından daha yüksek olduğu saptanmış, bazılarında da fark bulunmamıştır. Yurt dışında yapılan araştırmalarda da bayanların erkeklere göre mesleklerine karşı daha olumlu tutumlara sahip olduğu tespit edilmiştir. İş memnuniyetsizliğinin ana nedeni olarak maaş azlığı belirlenmiştir.

Sayın (2005), öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumları ve mesleki benlik saygılarını incelemiştir. Araştırmaya Burdur Eğitim Fakültesi'nin çeşitli bölümlerinde okuyan 144 son sınıf öğrencileri ile Tezsiz Yüksek Lisans programının 80 öğrencisi katılmıştır. Araştırmada son sınıf öğrencilerinin

öğretmenliğe yönelik tutumlarının tezsiz yüksek lisans öğrencilerinden daha olumlu olduğu ortaya çıkmıştır.

İşmen ve Yıldız (2005) tarafından öğretmenliğe ilişkin tutumların özgecilik ve atılganlık düzeyleri açısından bir incelemesi yapılmış ve araştırmaya İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel ile Marmara Üniversitesi lisans programlarına ve İ.Ü. Sosyal ve Fen Bilimleri Enstitüleri'nin Orta Öğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans programına devam eden 207 öğrenci katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Öğretmenliğe İlişkin Tutum Ölçeği (Erkuş, Sanlı, Güven, 2000), Özgecilik Ölçeği ve Rathus Atılganlık Envanteri kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre yüksek düzeyde özgeci olanların düşük düzeyde özgeci olanlara göre öğretmenliğe ilişkin daha olumlu tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. Öğretmenliğe ilişkin tutumlarda, kızların erkeklere göre daha yüksek puan aldıkları görülmüştür.

2.3.2. Yurt Dışında Yapılmış Araştırmalar

Coleman'ın (1966) yaptığı ve İngiltere'de Plowden Raporu gibi geniş çaplı araştırmalara benzer, öğrenci başarıları ile öğretmen yetiştirme şekli, tutumu, yaşı, kıdemi gibi etkenler arasında ilişkiler ele alınmıştır. Fakat bu ilişkiler çok düşük düzeyde bulunmuştur. Elde edilen sonuçlara göre, “öğretmen nitelikleri” ile öğrenci başarısındaki değişkenliğin ancak %5 ve daha az kısmı açıklanabilmektedir.(Akt.Saraç, 2002).

Bodone (2000) standarda dayalı öğretmen eğitimi projesine katılan öğretmenlerin görüşleri alınarak gerçekleştirilen araştırmada, bu tür eğitim uygulamalarının eğitim

sürecinde, öğretmen ve öğrencilerin rol ve sorumluluklarında meydana getirdiği değişimlerle öğrencilerin başarısını artırdığı ifade edilmiştir.

Mack ve Jackson (1990) lise son sınıf öğrencilerinin kariyer olarak öğretime yönelik tutumları ve öğretmenlik mesleğinin koşullarına ilişkin görüşlerinin incelendiği araştırmada ilgili veriler anket yoluyla 605 öğrenciden toplanmıştır. Araştırma sonucunda Amerikalı öğrencilerin Avrupalı öğrencilere göre öğretmen olmaya daha fazla ilgi gösterdikleri burs verilmesinin de olumlu etkide bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Maddux ve diğerleri (1980), Teksas'taki devlet okulu öğretmenlerinin memnuniyetleri ile yaşantı ve işlerini etkileyen etkenleri ortaya çıkarmak üzere bir anket düzenlemişlerdir. Elde edilen sonuçlarda, her üç öğretmenden birinin mesleği bırakmayı düşündüğü ortaya çıkmıştır. Buna sebep olarak da düşük maaşlarını göstermişlerdir. Diğer nedenler ise yönetimle ilgili problemler, aşırı kırtasiye işi, okul politikasının kararlaştırılmasına katılamama ve disiplin problemleri, motivasyon eksikliği gibi öğrencilerle ilgili problemlerdir. Öğretmenlerin arasında ek bir işte çalışanların yaygın olduğu saptanmıştır. Bunların %22'sinin eğitim-öğretim yılı boyunca başka bir işte çalıştığı görülürken, % 30'unun yaz boyunca başka işler yaptıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Yapılan işlerin daha çok, düşük ücretli işler olduğu göze çarpmıştır. Çalışan katılımcıların yarısından fazlası, para kazanmak zorunda kalmasalar, öğretim kalitesinin yükseleceğini ve maaşları artırılsa okul haricinde başka bir işte çalışmayacaklarını belirtmişlerdir (Akt. Yıldırım, 2002).

Brennan (2000) göre öğrenme fırsatlarını zenginleştirmek için öğretmenlerin teknoloji kullanımı konusunda yetiştirilmesi ve öğretmen eğitim programlarının teknoloji ile bütünleştirilmesi gerekmektedir. Öğretmen adaylarının bilgi teknolojilerini kullanma dereceleri ve okul sistemi içerisinde teknolojinin elde edilebilirliği konusunda görüşler arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Su ve arkadaşlarının 1993 yılında gerçekleştirdikleri bir başka çalışmada da farklı ırklardan öğretmen adaylarının; kişisel tatmin sağlayan bir meslek olması, topluma katkı sağlıyor olmak, gençlere ve çocuklara yardım etmek, hizmet etmek, asil ve ahlaki bir meslek olması gibi nedenlerle öğretmenlik mesleğini tercih ettikleri saptanmıştır (Akt. Şenel ve diğerleri, 2004).

Lemaster (1981) ise öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, öğretmenlerin strese ilişkin görüşleri ve okulun örgütsel yapısı arasındaki ilişkileri incelediği araştırmasında; öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlar ile öğretmenlerin strese ilişkin görüşleri ve okulun örgütsel yapısı arasında önemli derecede ilişkilerin olduğunu tespit etmiştir.

Clemons (2000) okulların kalitesini önemli ölçüde etkilediği düşünülen; ortak karar verme, içerik ve performans standartlarının uygulanması, insangücü kaynaklarını geliştirme ve öğrenci başarısıyla ilgili etkinliklere aile katılımına ilişkin faktörlerin öğrenci başarısını önemli ölçüde etkilediği ortaya konulmuştur.

Cobb (1999), öğretmen eğitiminde uluslararası karşılaştırmalara yer verdiği araştırmasında, bir çok ülkede "kaliteli öğretmen" kavramının öğretmen eğitim programlarının temel amacı haline geldiğini ve kaliteli öğretmen kavramının; pedagojik bilgi, alan bilgisi, etkili öğretim beceri ve tutumları, gelişim ve öğrenme, güçlü etik duygusu, sürekli öğrenme ve kendini geliştirmeyi içerdiğini belirtmiştir.

Burden (1982) tarafından yapılan çalışmaya göre öğretmenler, meslek hayatlarının farklı noktalarında farklı iş becerileri, bilgiler, davranışlar, tutumlar, endişeler taşımakta ve bu durum, düzenli bir gelişim göstermektedir. Meslek gelişimini sağlayacak olan plan ve programların gelişmesine yardımcı olan bu araştırma, öğretmenlerin başlama, alışma ve olgunluk dönemlerini değerlendirmektedir. İdareciler ve danışmanların, öğretmenin mesleki gelişimiyle ilgili yeni araştırmalar hakkında bilgi sahibi olmaları ve başlangıç döneminde veya emekliliğe yakın olmasına bakmaksızın öğretmenlere yeterli yardımda bulunmaları önerilmiştir (Akt. Yıldırım, 2002).

Weenman (1984), farklı ülkelerden mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin problemlerini araştırmıştır. Araştırma konuları arasında; gerçekte karşılaşmanın verdiği şok, davranış ve tutum değişikliği, duruma bağlı ve kişisel farklılıklar, idarenin görüşleri, iş memnuniyeti, öğretmen eğitimi ve hizmet içi destek yer almaktadır (Akt. Yıldırım, 2002).

Lapido (1984), öğretmen tutumlarının öğretim deneyimleri arttıkça değişiklik gösterdiği hipotezinden yola çıkarak yaptığı araştırmasının verilerini iki farklı anket kullanarak ve rasgele seçilen 130 öğretmenden toplamıştır. Ayrıca 30 öğretmenle de görüşme yapmıştır. Araştırma sonucunda, öğretmenlik mesleğinin çeşitli boyutlarının (İş tatmini, coşku, özgüven, iş stresi ve zaman çizelgeleri) öğretmen tutumlarında değişiklik yarattığı belirlenmiştir.

Almahmaud (1985) ise öğretmenlerin kendi yeterlikleriyle ilgili görüşlerini saptamak ve analiz etmek amacıyla 106 lise öğretmeni üzerinde bir araştırma yapmıştır. Sonuçlara göre; öğretmenler kendilerini alanlarıyla ilgili konuları sunmada ve öğrencilerle iletişim kurmada “en yeterli” olarak görürken, öğrenimi bireyselleştirmede “en yetersiz” görmektedirler. Korelasyon sonucunda da, öğretmenlerin cinsiyeti ve tecrübesi ile yeterlikleri arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur (Akt. Yıldırım, 2002).

Ross (1987) ilkökul, ortaokul ve lise düzeyinde görev yapan öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını incelemiştir. Bu araştırmasında bağımsız değişken olarak okulun yeri (Kırsal- Kent) ve okul düzeyini (İlk, Orta, Lise) esas almıştır. 1436 öğretmenin katıldığı araştırmada veriler Öğretmen Tutum Ölçeği ile toplanmıştır. Okul düzeyine göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarda farklılık görülmüş, ilkökul öğretmenlerinin tutumlarının ortaokul ve lise öğretmenlerine göre daha olumlu olduğu tespit edilmiştir.

Lubis (1988) ise “Endonezya’daki Meslek ve Teknik Öğretmen Eğitimi Kolejlere Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları” konulu araştırmasında öğrenci tutumlarını farklı değişkenler açısından ele almıştır. Buna göre, öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutumlara sahip oldukları; öğrencilerin pedagojik derslere ilişkin görüşlerinin olumlu olduğu; öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının ve pedagojik derslere yönelik görüşlerinin, cinsiyet, kolejdeki program alanı, koleje giriş yılı ve kolej not ortalamasıyla ilişkili olduğu belirlenmiştir.

Hollensteiner (1989) “Öğretmenlik Mesleğinin Boyutuna Yönelik Öğretmen Tutumları Üzerinde Deneyimin ve Diğer Seçilen Değişkenlerin Etkisi” konulu araştırmasında çeşitli bağımsız değişkenlere göre öğretmenlerin tutumlarındaki

farklılıkları tanımlamaya çalışmıştır. Buna göre, 5-9 yıl deneyimi olan öğretmenler, deneyimi 20-24 yıl olan öğretmenlere oranla öğretim becerilerine yönelik daha olumlu tutuma sahip oldukları; ilkokul öğretmenlerinin meslek, öğretim becerisi, öğrenciler, sınıf iklimi ve velilerle ilişkiler konusunda lise öğretmenlerine oranla daha olumlu tutuma sahip oldukları; anne/baba olan öğretmenlerin, olmayanlara göre mesleğe ve öğretime yönelik daha olumlu tutuma sahip oldukları; öğrenci sayısının fazla olduğu bölgelerde görev yapan öğretmenlerin, öğrenci sayısının az olan bölgelerdeki öğretmenlere oranla öğretim becerilerine karşı daha az olumlu tutuma sahip oldukları; bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlere oranla daha olumlu tutuma sahip oldukları; bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre öğrenciler ve sınıf iklimi konusunda daha olumlu tutumlara sahip oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca, eğitim düzeyinin tutumlarda bir farklılık oluşturmadığı da saptanmıştır.

Silverstein (2003), müzik öğretmenliği programlarında öğrencilerin mezuniyet öncesi motivasyonlar ve kariyer hedeflerine ilişkin olarak yaptığı araştırmalarda, öğrencilerin mezuniyet yaklaşırken “şimdi ne yapacağım” endişesini taşıdıklarını belirlemiştir. Bazı adayların, lisans eğitiminde iyi müzikle karşılaşmış ve hayal güçlerini canlandırmış olmalarına karşın; adayların çoğu, mezuniyet sonrasındaki kariyer geliştirme hedefini, “haritada gösterilmeyen topraklara yapılan bir seyahat” şeklinde ifade etmişlerdir.

BÖLÜM III

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama araçları, verilerin analiz edilmesinde yararlanılan istatistiksel tekniklerle ilgili bilgiler açıklanacaktır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2006). Bu yönetime dayanan araştırmalarla, durum nedir, neredeyiz, ne yapmak istiyoruz, nereye, hangi yöne gitmeliyiz, oraya nasıl gideriz gibi sorulara, mevcut zaman kesiti içinde olduğu düşünülen verilere dayanılarak cevap bulmak istenir (Kaptan, 1998).

3.2. Çalışma Evreni

Bu araştırmanın çalışma evreni 2007–2008 eğitim öğretim yılında Marmara Bölgesinde bulunan 26 Anadolu Öğretmen Lisesi son sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Marmara Bölgesinde yer alan Anadolu Öğretmen Liseleri tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Marmara Bölgesindeki Anadolu Öğretmen Liseleri

İl	İlçe	Okul Adı
BALIKESİR	BANDIRMA	Bandırma AÖL
	MERKEZ	İstanbuluoğlu AÖL
	EDREMİT	Salih Korkut Budaras AÖL
	SAVAŞTEPE	Savaştepe AÖL
BİLECİK	BOZÜYÜK	Bozüyük AÖL
	MERKEZ	Bilecik AÖL
BURSA	İNEGÖL	Zeki Konukoğlu AÖL
	MUSTAFAKEMALP AŞA	İbrahim Önal AÖL
	OSMANGAZİ	Ahmet Hamdi Gökbayrak AÖL
ÇANAKKALE	AYVACIK	Ayvacık AÖL
	GÖKÇEADA	Gökçeada Atatürk AÖL
EDİRNE	MERKEZ	Edirne AÖL
İSTANBUL	FATİH	Çapa AÖL
	KARTAL	Yüksel İlhan Alanyalı AÖL
	BÜYÜKÇEKMECE	Vali Muammer Güler AÖL
	SARIYER	Mustafa Kemal AÖL
	ŞİLE	Şile AÖL
KIRKLARELİ	LÜLEBURGAZ	Kepirtepe AÖL
	MERKEZ	Remzi Yapıcı AÖL
KOCAELİ	İZMİT	Muammer Dereli AÖL
	İZMİT	Özcan Kan AÖL
SAKARYA	ADAPAZARI	Arifiye AÖL
	AKYAZI	Akyazı AÖL
	KARASU	Karasu AÖL
TEKİRDAĞ	MERKEZ	Tekirdağ Belediyesi AÖL
YALOVA	MERKEZ	Yalova AÖL

Araştırma bu çalışma evreni içinden şans yoluyla seçilen örneklem üzerinde yapılmıştır.

3.3.Örneklem

Marmara Bölgesinde bulunan 26 Anadolu Öğretmen Lisesinden üçü pansiyonlu biri gündüzlü olarak belirlenen 4 okulun son sınıf öğrencilerinden gönüllülük esasına göre toplam 250 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Bu okullar Kocaeli Muammer Dereli AÖL, Edirne AÖL, Sakarya Arifiye AÖL, Kırklareli Kepirtepe AÖ Liseleridir. Bu okullar belirlenirken 2007–2008 öğretim yılında Marmara Bölgesindeki Anadolu öğretmen liselerinin listesi çıkarılarak ÖSS'ye girecek olan öğrenci sayıları tespit edilmiş, okulların pansiyonlu olup olmaması, şehir merkezinde olup olmaması değerlendirilerek 2'si merkezde 2'si ilçede olan toplam 4 okul araştırma için belirlenmiştir.

Araştırmanın örneklemini oluşturan öğrencilerin okullara göre sayıları tablo 2'de verilmektedir.

Tablo 2.Uygulamanın yapıldığı okullardaki ölçeği dolduran öğrenci sayıları

Okul Adı	Ölçeği dolduran öğrenci sayısı
Kocaeli Muammer Dereli AÖL	62
Edirne AÖL	65
Sakarya Arifiye AÖL	74
Kırklareli Kepirtepe AÖL	49

3.4. Veri Toplama Aracı

3.4.1. Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği

Araştırmada veri toplamak üzere Çetin (2003) tarafından geliştirilen ve eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla kullanılan öğretmenlik mesleği tutum ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçek 35

maddeden oluşan likert tipi bir ölçektir. Ölçek sevgi, değer ve uyum olmak üzere üç faktörden oluşmaktadır. Ölçeğin faktör dağılımları ve geçerlik-güvenirlik değerleri açısından kullanılabilir bir yapıda olduğu söylenebilir (Çetin, 2003).

3.5. Verilerin Toplanması

3.5.1. Ölçme Aracının Uygulanma Aşamaları

2007–2008 öğretim yılında açık olan Marmara Bölgesindeki Anadolu öğretmen liselerinin listesi çıkarılarak ÖSS'ye girecek olan öğrenci sayıları tespit edilmiş, okulların pansiyonlu olup olmaması, şehir merkezinde olup olmaması değerlendirilerek 2'si merkezde 2'si ilçede olan toplam 4 okul araştırma için belirlenmiştir.

2007–2008 öğretim yılında açık olan 184 Anadolu öğretmen lisesinden 141'si pansiyonlu olduğundan (%76) bu 4 okuldan 3 tanesi pansiyonlu, diğer okul gündüzlü olmak üzere dağılıma uygun olarak ikisi Trakya ve ikisi Anadolu yakası olarak seçim yapıldı. Bu okullar Kocaeli Muammer Dereli AÖL, Edirne AÖL'si, Sakarya Arifiye Anadolu Öğretmen Lisesi, Kırklareli Kepirtepe AÖL olarak seçilmiştir. Toplam 1104 öğrenci olup bunlardan 250 tanesine ölçek uygulandı. Ölçek uygulanmadan önce adı geçen 4 okulun müdürleri ile telefonda görüşüldü. Ölçeklerin uygulanmasında gerekli hassasiyetin gösterilmesi istenerek, öğrenci sayılarına uygun yeterli sayıda ölçek kargo ile gönderildi ve uygulama sonuçları iki aylık bir zamanda toplandı.

3.6. Verilerin Çözümlemesi

SPSS for windows 13.0 istatistik paket programıyla analiz edilmiştir. Cinsiyet değişkeni için t testi, diğer değişkenler için tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Farklılığın anlamlı bulunması durumunda Scheffe testi uygulanmıştır.

3.7.BULGULAR

3.7.1. Araştırmaya Katılan Öğrencilere İlişkin Kişisel Bilgiler

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre frekans ve yüzde dağılımları tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3: Cinsiyete göre frekans ve yüzde dağılımı:

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Erkek	113	45,2
Kız	137	54,8
Toplam	250	100,0

Ölçeği dolduran 250 öğrenciden 137’si (%54,8) kız 113’si (%45,2) erkektir. Öğrencilerin fazlasının kız olması okulu tercih etmede kızların üstünlüğünü göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin eğitim durumuna göre frekans ve yüzde dağılımları tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4: Anne eğitim durumuna göre frekans ve yüzde dağılımı:

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Okuryazar	35	14,0
İlköğretim	142	56,8
Lise	73	29,2
Toplam	250	100,0

Ölçeği dolduran öğrencilerin annelerinin eğitim durumu incelendiğinde okuryazar olanlar 35 (%14,0) kişi, ilköğretim mezunu olanlar 142 (% 56,8) kişi, lise mezunu olanlar 73 (% 29,2) kişidir. (Üniversite mezunu anne yoktur).

Araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının eğitim durumuna göre frekans ve yüzde dağılımları tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5: Baba eğitim durumuna göre frekans ve yüzde dağılımı:

	Frekans (f)	Yüzde (%)
İlköğretim	112	44,8
Lise	72	28,8
Üniversite	66	26,4
Toplam	250	100,0

Öğrencilerin babalarının eğitim durumu ise ilköğretim 112 (% 44,8) kişi, lise mezunu 72 (% 28,8) kişi, üniversite mezunu olanlar 66 (% 26,4) kişidir. Babaların eğitim durumu annelerin eğitim durumuna göre daha üst seviyededir. Bu durum Türkiye geneliyle tutarlılık göstermektedir. Öğretmen okuluna giden öğrencilerin çoğunluğu orta düzeyde eğitim seviyesindeki ailelerden gelmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinde öğretmen olma durumuna göre frekans ve yüzde dağılımları tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6: Ailede öğretmen olma durumuna göre frekans ve yüzde dağılımı:

	Frekans (f)	Yüzde (%)
Öğretmen var	63	25,2
Öğretmen yok	187	74,8
Toplam	250	100,0

Ailede öğretmen olma durumu incelendiğinde ailede öğretmen olanlar 63 (% 25,2) kişi, öğretmen olmayanlar 187 (%74,8) kişidir.

3.7.2 Öğrencilerin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları

Anadolu Öğretmen Lisesi son sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının karşılaştırmalı incelemeleri tablo 7’de verilmektedir.

Tablo 7. Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği ve Alt Ölçeklere İlişkin Aritmetik Ortalama, Standart Sapma, Alınan En Düşük ve En Yüksek Değerler İle Ölçek Madde Sayısı

Boyut	N	En düşük değer	En yüksek değer	\bar{x}	ss	Madde sayısı
Sevgi	250	43	104	71,77	13,17	22
Değer	250	21	40	33,89	4,15	8
Uyum	250	10	24	16,32	3,17	5
Tüm ölçek	250	96	165	121,98	15,38	35

Tabloda görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin öğretmenlik mesleği tutum ölçeği toplam puanların aritmetik ortalaması $\bar{x}=121,98$ standart sapması $ss=15,38$ alınan en düşük puan 96 en yüksek puan 165 olduğu gözlenmektedir. Elde edilen bu değer dikkate alındığında, öğrencilerin tutum puanlarının ortalamayı üstünde olduğu görülmektedir.

Öğretmenlik mesleği tutum ölçeği sevgi alt boyutu puanlarının aritmetik ortalaması $\bar{x}=71,77$ standart sapması $ss=13,17$ alınan en düşük puan 43 en yüksek puan 104 olduğu gözlenmektedir. Elde edilen bu değer dikkate alındığında, öğrencilerin ölçeğin “sevgi” alt boyutuna ilişkin tutum puanlarının ortalamasının üzerinde olduğu dolayısıyla öğretmenlik mesleğine iyi düzeyde ilgiyle yaklaştıkları söylenebilir.

Öğretmenlik mesleği tutum ölçeği değer alt boyutu puanlarının aritmetik ortalaması $\bar{x}=33,89$ standart sapması $ss=13,17$ en düşük puan 21 en yüksek puan 40 olduğu gözlenmektedir. Elde edilen bu değer dikkate alındığında, öğrencilerin ölçeğin “değer” alt boyutuna ilişkin tutum puanlarının oldukça yüksek olduğu dolayısıyla öğretmenlik mesleğine yüksek düzeyde değer verdikleri yani değerli bir meslek olarak algıladıkları söylenebilir. Değer alt boyutunun sevgi alt boyutuna oranla daha yüksek ortalama ulaşması mesleğe sevgi duymalarına oranla mesleğe daha yüksek oranda değer verme duygularının daha ağır bastığı anlamına gelmektedir.

Öğretmenlik mesleği tutum ölçeği uyum alt boyutu puanlarının aritmetik ortalaması $\bar{x}=16,32$ standart sapması $ss=3,17$ en düşük puan 10 en yüksek puan 24 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen bu değer dikkate alındığında, öğrencilerin ölçeğin “uyum” alt boyutuna ilişkin tutum puanlarının ortalamanın üstünde olduğu dolayısıyla öğretmenlik mesleğine iyi düzeyde uyumsal yaklaştıkları söylenebilir.

3.7.3 Cinsiyete Göre Öğrencilerin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları

Anadolu Öğretmen Lisesi son sınıf öğrencilerinin cinsiyetlerine göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları tablo 8’de verilmektedir.

Tablo 8: Öğretmenlik mesleği tutum ölçeğinin cinsiyet faktörüne göre değerlendirilmesi

Puan	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	sh	t Testi		
						Sd	t	p
Sevgi	Erkek	113	70,71	13,03	1,22	248	-1,16	,24
	Kız	137	72,65	13,27	1,13			
Değer	Erkek	113	35,05	3,69	,34	248	4,14	,00*
	Kız	137	32,93	4,27	,36			
Uyum	Erkek	113	16,46	3,11	,29	248	,65	,51
	Kız	137	16,20	3,23	,27			
Toplam	Erkek	113	122,22	16,35	1,53	248	,22	,82
	Kız	137	121,78	14,45	1,23			

* $P < ,01$

Öğretmenlik mesleği tutum ölçeğinin cinsiyet faktörüne göre aritmetik ortalamaların anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız grup t testi sonucunda, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarda toplam puanlar açısından farklılık tespit edilmemiştir. Alt boyutlara ayrı ayrı bakıldığında ise değer alt boyutunda, erkek ve kız öğrencilerin aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. ($t = 4,14$; $p < .05$). Buna göre erkek öğrenciler öğretmenlik mesleğine değer vermede kız öğrencilerden daha yüksek ortalamaya sahiptirler.

3.7.4 Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları

Anadolu Öğretmen Lisesi son sınıf öğrencilerinin anne eğitim durumuna göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları tablo 9'da verilmektedir.

Tablo 9: Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları

f, x ve ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Anne eğitim	n	x	ss	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	F	<i>p</i>
Sevgi	Okuryazar	35	72,54	12,53	G.Arası	278,83	2	139,41	,80	,45
	İlköğretim	142	70,87	14,73	G.İçi	42957,17	247	173,91		
	Lise	73	73,16	9,86	Toplam	43236,00	249			
	Toplam	250	71,77	13,17						
f, x ve ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Anne eğitim	n	x	ss	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	F	<i>p</i>
Değer	Okuryazar	35	35,46	3,84	G.Arası	202,73	2	101,36	6,11	,00
	İlköğretim	142	33,14	4,33	G.İçi	4093,34	247	16,57		
	Lise	73	34,60	3,61	Toplam	4296,08	249			
	Toplam	250	33,89	4,15						
f, x ve ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Anne eğitim	n	x	ss	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	F	<i>p</i>
Uyum	Okuryazar	35	15,74	3,21	G.Arası	60,91	2	30,45	3,07	,04
	İlköğretim	142	16,75	3,21	G.İçi	2447,12	247	9,90		
	Lise	73	15,75	2,99	Toplam	2508,03	249			
	Toplam	250	16,32	3,17						
f, x ve ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Anne eğitim	n	x	ss	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	F	<i>p</i>
Tüm Ölçek	Okuryazar	35	123,74	13,23	G.Arası	495,62	2	247,81	1,05	,34
	İlköğretim	142	120,75	17,57	G.İçi	57879,27	247	234,32		
	Lise	73	123,52	10,78	Toplam	58374,90	249			
	Toplam	250	121,98	15,31						

Öğretmenlik mesleği tutum ölçeği anne eğitim durumu değişkenine göre tüm ölçek puanlarında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla dağılım normal olduğundan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Sonuçta; değer ve uyum alt boyutlarında eğitim durumu gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. ($F=6,11$; $p<.05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere tamamlayıcı Scheffe testi uygulanmış, test sonuçları tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Anne eğitim durumuna göre değer ve uyum alt boyutu puanlarına ilişkin Scheffe testi sonuçları

DEĞER				
Eğitim durumu (i)	Eğitim durumu (j)	$x_i - x_j$	Sh x	p
Okuryazar	İlköğretim	2,32(*)	,76	,00
	Lise	,85	,83	,56
İlköğretim	Okuryazar	-2,32(*)	,76	,00
	Lise	-1,46(*)	,58	,03
Lise	Okuryazar	-,85	,83	,56
	İlköğretim	1,46(*)	,58	,03
UYUM				
Eğitim durumu (i)	Eğitim durumu (j)	$x_i - x_j$	Sh x	p
Okuryazar	İlköğretim	-1,00	,59	,21
	Lise	-,01	,64	1,00
İlköğretim	Okuryazar	1,00	,59	,21
	Lise	,99	,45	,07
Lise	Okuryazar	,01	,64	1,00
	İlköğretim	-,99	,45	,07

Öğretmenlik mesleği tutum ölçeği değer alt boyutu puanlarının anne eğitim durumu değişkenine göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası Scheffe testi sonucunda; ilköğretim mezunları ile okuryazar grup arasında okuryazar grup lehine istatistiksel olarak ($p < .05$ düzeyinde) anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Okuryazar durumunda olup okul bitirmeyen annelerin çocukları ilköğretim mezunu olan annelerin çocuklarına göre öğretmenlik mesleğine daha fazla değer verme yönünde ortalamaları yüksek çıkmıştır. Lise mezunu olan grubun da ilköğretim mezunu olan guruba göre öğretmenlik mesleğine daha fazla değer verme yönünde ortalamaları yüksek çıkmıştır.

Öğretmenlik mesleği tutum ölçeği uyum alt boyutu puanlarının anne eğitim durumu değişkenine göre ise tüm gruplar ayrı ayrı değerlendirildiğinde ortalamalar arasındaki fark anlamlılık düzeyinde değildir.

3.7.5 Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumuna Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları

Anadolu Öğretmen Lisesi son sınıf öğrencilerinin babalarının eğitim durumuna göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları tablo 11’de verilmektedir.

Tablo 11. Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumuna Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları

f, x ve ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Anne eğitim	n	x	ss	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	F	<i>p</i>
Sevgi	Okuryazar	35	72,54	12,53	G.Arası	278,83	2	139,41	,80	,45
	İlköğretim	142	70,87	14,73	G.İçi	42957,17	247	173,91		
	Lise	73	73,16	9,86	Toplam	43236,00	249			
	Toplam	250	71,77	13,17						
f, x ve ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Anne eğitim	n	x	ss	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	F	<i>p</i>
Değer	Okuryazar	35	35,46	3,84	G.Arası	202,73	2	101,36	6,11	,00
	İlköğretim	142	33,14	4,33	G.İçi	4093,34	247	16,57		
	Lise	73	34,60	3,61	Toplam	4296,08	249			
	Toplam	250	33,89	4,15						
f, x ve ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Anne eğitim	n	x	ss	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	F	<i>p</i>
Uyum	Okuryazar	35	15,74	3,21	G.Arası	60,91	2	30,45	3,07	,04
	İlköğretim	142	16,75	3,21	G.İçi	2447,12	247	9,90		
	Lise	73	15,75	2,99	Toplam	2508,03	249			
	Toplam	250	16,32	3,17						
f, x ve ss Değerleri					ANOVA Sonuçları					
Puan	Anne eğitim	n	x	ss	Var.K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	F	<i>p</i>
Tüm Ölçek	Okuryazar	35	123,74	13,23	G.Arası	495,62	2	247,81	1,05	,34
	İlköğretim	142	120,75	17,57	G.İçi	57879,27	247	234,32		
	Lise	73	123,52	10,78	Toplam	58374,90	249			
	Toplam	250	121,98	15,31						

Öğretmenlik mesleği tutum ölçeği toplam puanları ile sevgi, değer ve uyum alt boyutlarının baba eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip

göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan dağılım normal olduğundan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. ANOVA sonucunda; eğitim durumu gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. Anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere uygulanan Scheffe testi sonuçları tablo 11’de verilmektedir.

Tablo 12. Baba Eğitim Durumuna Göre Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği Puanlarına İlişkin Scheffe Testi Sonuçları

SEVGİ				
Eğitim durumu (i)	Eğitim durumu (j)	$x_i - x_j$	Sh x	<i>p</i>
İlköğretim	Lise	-8,48*	1,79	,00
	Üniversite	7,04(*)	1,84	,00
Lise	İlköğretim	8,48*	1,79	,00
	Üniversite	15,52*	2,02	,00
Üniversite	İlköğretim	-7,04*	1,84	,00
	Lise	-15,52*	2,02	,00

DEĞER

Eğitim durumu (i)	Eğitim durumu (j)	$x_i - x_j$	Sh x	<i>p</i>
İlköğretim	Lise	,73	,61	,46
	Üniversite	2,01*	,63	,00
Lise	İlköğretim	-,73	,61	,46
	Üniversite	1,28	,69	,15
Üniversite	İlköğretim	-2,01*	,63	,00
	Lise	-1,28	,69	,15

UYUM

Eğitim durumu (i)	Eğitim durumu (j)	$x_i - x_j$	Sh x	p
İlköğretim	Lise	1,42*	,47	,00
	Üniversite	,70	,48	,32
Lise	İlköğretim	-1,42*	,47	,00
	Üniversite	-,73	,53	,36
Üniversite	İlköğretim	-,70	,48	,32
	Lise	,73	,53	,36

TOPLAM

İlköğretim	Lise	-6,32*	2,13	,00
	Üniversite	9,747*	2,19	,00
Lise	İlköğretim	6,32*	2,13	,00
	Üniversite	16,07*	2,40	,00
Üniversite	İlköğretim	-9,74*	2,19	,00
	Lise	-16,07*	2,40	,00

$P < ,05$

Öğretmenlik mesleği tutum ölçeği toplam puanlarının baba eğitim durumu değişkenine göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonrası Scheffe testi sonucunda; ilköğretim mezunları ile lise ve üniversite mezunları arasında istatistiksel olarak ($p < .05$ düzeyinde) anlamlı bir farklılık saptanmıştır. İlköğretim mezunu olan babaların çocukları, lise ve üniversite mezunu olan babaların çocuklarına göre öğretmenlik mesleğine daha yüksek olumlu tutum göstermektedir. Lise mezunu olan grubun da üniversite mezunu olan guruba göre öğretmenlik mesleğine daha yüksek olumlu tutum sergilemektedir. Yani öğrencilerin babalarının eğitim düzeyi yükseldikçe öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutumlar azalmaktadır.

Öğretmenlik mesleği tutum ölçeği sevgi alt boyutu puanlarının baba eğitim durumu değişkenine göre ilköğretim mezunları ile lise ve üniversite mezunları

arasında istatistiksel olarak ($p < .05$ düzeyinde) anlamlı bir farklılık saptanmıştır. İlköğretim mezunu olan babaların çocukları, lise ve üniversite mezunu olan babaların çocuklarına göre öğretmenlik mesleğine daha fazla sevgi gösterme yönünde ortalamaları yüksektir. Lise mezunu olan grubun da üniversite mezunu olan guruba göre öğretmenlik mesleğine daha fazla sevgi gösterme yönünden ortalamaları yüksektir.

Öğretmenlik mesleği tutum ölçeği değer alt boyutu puanlarının baba eğitim durumu değişkenine göre ilköğretim mezunlarıyla üniversite mezunları arasında istatistiksel olarak ($p < .05$ düzeyinde) anlamlı bir farklılık saptanmıştır. İlköğretim mezunu olan babaların çocukları, üniversite mezunu olan babaların çocuklarına göre öğretmenlik mesleğine daha fazla değer verme yönünde ortalamaları yüksektir.

Öğretmenlik mesleği tutum ölçeği uyum alt boyutu puanlarının baba eğitim durumu değişkenine göre ilköğretim mezunlarıyla lise mezunları arasında istatistiksel olarak ($p < .05$ düzeyinde) anlamlı bir farklılık saptanmıştır. İlköğretim mezunu olan babaların çocukları lise mezunu olan babaların çocuklarına göre öğretmenlik mesleğine daha fazla uyumsal yaklaşma yönünden ortalamaları yüksektir.

3.7.6 Öğrencilerin Ailede Öğretmen Olma Durumuna Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları

Anadolu Öğretmen Lisesi son sınıf öğrencilerinin ailede öğretmen olma durumuna göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları tablo 12'de verilmektedir.

Tablo 13: Öğrencilerin Ailesinde Öğretmen Olma Durumuna Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları

Puan	Ailesinde öğretmen olma durumu	n	\bar{x}	ss	sh	t Testi		
						Sd	t	p
Sevgi	Var	63	69,95	15,46	1,94	248	-1,26	,20
	Yok	187	72,39	12,29	,89			
Değer	Var	63	35,95	3,20	,40	248	4,74	,00*
	Yok	187	33,20	4,21	,30			
Uyum	Var	63	15,46	2,65	,33	248	-2,50	,01*
	Yok	187	16,60	3,28	,24			
Toplam	Var	63	121,36	17,28	2,17	248	-,36	,71
	Yok	187	122,18	14,63	1,07			

Öğretmenlik mesleği tutum ölçeği toplam puanlarının ailesinde öğretmen olma durumlarına göre aritmetik ortalamaların anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız grup t testi sonucunda, öğretmen yakını olan ile olmayan öğrencilerin aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. ($t = -0,36$; $p > .05$). Alt boyutlara ayrı ayrı baktığımızda ise, sevgi alt boyutunda öğretmen yakını olan ile olmayan öğrencilerin aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. ($t = -1,26$; $p > .05$). Değer alt boyutunda erkek ve kız öğrencilerin aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. ($t = 4,745$; $p < .05$). Başka bir ifadeyle ailesinde öğretmen olan öğrenciler öğretmenlik mesleğine daha fazla değer verme yönünden ortalamaları yüksektir. Uyum alt boyutunda ise, erkek ve kız öğrencilerin aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. ($t = 2,50$; $p < .05$). Başka bir ifadeyle ailesinde öğretmen olmayanlar mesleğe daha uyumsal yaklaşma yönünden ortalamaları yüksektir.

BÖLÜM IV

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

4.1. Sonuçlar

Bu araştırma sonucunda ulaşılan yargıları şu şekilde sıralayabiliriz.

1.Cinsiyet açısından öğretmenlik mesleği tutum ölçeği toplam puanlarında öğretmenlik tutumu fark göstermezken, değerler alt boyutunda erkek öğrenciler kız öğrencilerden daha olumlu tutuma sahiptirler.

2.Anne eğitim durumu açısından öğretmenlik mesleği tutum ölçeğinin toplam puanları ile sevgi alt boyutunda öğretmenlik tutumu fark göstermezken, değer alt boyutunda okuryazar durumunda olup okul bitirmeyen annelerin çocukları ilköğretim mezunu olan annelerin çocuklarına göre öğretmenlik mesleğine daha fazla değer verme yönünde puan almıştır. Lise mezunu olan grubun da ilköğretim mezunu olan guruba göre öğretmenlik mesleğine daha fazla değer verme yönünde puanları yüksektir. Uyum alt boyutu puanlarında ise tüm gruplar toplu değerlendirildiğinde anlamlı farklılık bulunurken ayrı ayrı değerlendirildiğinde ortalamalar arasında fark olmakla birlikte bu fark anlamlılık düzeyinde değildir.

3. Baba eğitim durumu açısından öğretmenlik mesleği tutum ölçeğinin toplam puanlarında öğretmenlik tutumu farklılık göstermektedir. İlköğretim mezunu olan babaların çocukları, lise ve üniversite mezunu olan babaların çocuklarına göre öğretmenlik mesleğine daha yüksek olumlu tutum göstermektedir. Lise mezunu olan grubun da üniversite mezunu olan guruba göre öğretmenlik mesleğine daha yüksek olumlu tutum sergilemektedir.

Sevgi alt boyutu puanlarının baba eğitim durumu değişkenine göre ilköğretim mezunları ile lise ve üniversite mezunları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir

farklılık saptanmıştır. İlköğretim mezunu olan babaların çocukları, lise ve üniversite mezunu olan babaların çocuklarına göre öğretmenlik mesleğine daha fazla sevgi gösterme yönünde puanları yüksektir. Lise mezunu olan grubun da üniversite mezunu olan guruba göre öğretmenlik mesleğine daha fazla sevgi gösterme yönünden puanları yüksektir.

Değer alt boyutu puanlarında ilköğretim mezunu olan babaların çocukları, üniversite mezunu olan babaların çocuklarına göre öğretmenlik mesleğine daha fazla değer verme yönünde ortalamaları yüksektir.

Uyum alt boyutu puanlarında ilköğretim mezunu olan babaların çocukları lise mezunu olan babaların çocuklarına göre öğretmenlik mesleğine daha fazla uyumsal yaklaşma yönünden ortalamaları yüksektir.

4. Ailesinde öğretmen olma açısından öğretmenlik mesleği tutum ölçeği toplam puanlarında farklılık görülmezken, değer alt boyutunun ailesinde öğretmen olma durumuna göre ailesinde öğretmen olan öğrenciler öğretmenlik mesleğine daha fazla değer verme yönünde puanları yüksektir. Uyum alt boyutunda ailesinde öğretmen olmayanlar mesleğe daha uyumsal yaklaşma yönünde puanları yüksektir.

5. Öğrencilerin ölçeğin toplam puanları ve sevgi alt boyutu açısından tutum puanlarının ortalamalar seviyesinde çıkması nedeniyle öğretmenlik mesleğine orta düzeyde ilgiyle yaklaştıkları söylenebilir. “Değer” alt boyutuna ilişkin ise, tutum puanlarının oldukça yüksek çıkması öğretmenlik mesleğine yüksek düzeyde değer verdikleri yani değerli bir meslek olarak algıladıkları göstermektedir. Değer alt boyutunun sevgi alt boyutuna oranla daha yüksek ortalama ulaşması mesleğe sevgi duymalarına oranla mesleğe daha yüksek oranda değer verme duygularının daha ağır bastığı anlamına gelmektedir. “Uyum” alt boyutuna ilişkin tutum puanlarının ortalamalar seviyesinde olması öğretmenlik mesleğine orta düzeyde uyumsal yaklaştıklarını göstermektedir.

4.2. Tartışma

Bu bölümde araştırmada saptanan bulgular tartışılmıştır. Bu bulgular ışığında bazı önerilere yer verilmiştir.

Bu araştırmada Anadolu Öğretmen Lisesi son sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine tutumları ile demografik özelliklerin bu tutumlara etkisi incelenmiştir. Bulgular erkek öğrencilerin öğretmenlik mesleğine değer vermede kız öğrencilerden daha yüksek puan aldığını göstermektedir. Ölçeğin diğer alt boyutları olan sevgi ve uyum yönünden ise bir farklılık görülmezken toplam puanlar açısından bakıldığında da anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Öğretmenlik mesleğine bayanların daha uygun olduğu yaygın görüşüne ve araştırma bulgularına rağmen sevgi ve uyum bölümünde cinsiyet farkı görülmezken değer bölümünde anlamlı farklılığın erkek grubu lehine çıkması düşündürmektedir. Çünkü Çelenk (1988)'de eğitim yüksekokulu öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını değerlendirdiği çalışmasında ise farklı sonuç çıkmıştır. Bu çalışmada kız öğrencilerin tutum puanlarının erkek öğrencilerden daha yüksek olduğunu bulmuştur.

Literatürde bazı araştırmalarda Aşkar ve Erden (1986), Çelenk (1988), Sözer (1992), Özgür (1994), Demirci (1996), Sürücü (1997), Çapa, Çil (1998), şenel (1999), ve Çetin (2003) yapmış oldukları benzer çalışmalarda da cinsiyet değişkeninin öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarında farklılık oluşturduğunu tespit etmişlerdir. Kızların erkeklere göre gerek ailedeki geleneksel yetiştirilme tarzları, gerekse toplumsal konumları itibariyle daha zor şartlarla karşı karşıya kalmalarına bağlı olarak, kendi ayakları üzerinde durma, güçlü olma isteği duydukları ve bu nedenle de bu ihtiyaçları erkeklerden daha fazla hissettikleri düşünülse de farklılığının sevgi ve uyum boyutlarında değil de değer alt boyutunda erkeklerden yana olması erkeklerin mesleğe karşı olan saygılarını yansıtmaktadır. Bu sonuçta pansiyonlu öğretmen okullarında çoğunlukla maddi durumu iyi olmayan ailelerden gelen erkek öğrencilerin kalıyor oluşu ve araştırmanın pansiyonlu okul ağırlıklı olması da etkili olmuş olabilir.

Eğitim sosyolojiyi odaklı çalışmalar ailenin çocuğu birçok açıdan etkilediğini bulmuştur. Yapılan araştırmalar, kişinin mesleği üzerinde de ailenin rolü olduğunu ortaya koymaktadır. Örneğin; kişinin mesleğini belirleyen etkenler arasında babanın mesleği ve eğitimi önemli değişkenlerdir (Ergun, 1994; Erjem, 2000). Aile çerçevesinde öğretmenlik mesleğine yönelen gençlerin anne-babalarının düşük eğitim düzeyinde ve gelir düzeylerinin “orta” olduğu ailelerden gelmektedir (Karagözoğlu, 1992; Erjem, 2000).

Okuryazar durumunda olup okul bitirmeyen annelerin çocukları ilköğretim mezunu olan annelerin çocuklarına göre öğretmenlik mesleğine daha fazla değer verme yönünde puan almıştır. Lise mezunu olan grubun da ilköğretim mezunu olan guruba göre öğretmenlik mesleğine daha fazla değer verme yönünde puanları yüksektir.

Literatürde bu bulguyu destekleyen çalışmalara da rastlanmaktadır. etin’in (2003) yapmış olduğu çalışmada annesinin eğitim düzeyi ilkokul olan öğrencilerin değer alt boyutundaki tutumlarının daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Özgür (1994) ise öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları üzerinde, annenin eğitim düzeyinin bir etkisi olmadığı tespit edilmiştir. Kılınç’ın (1997) şenel’in (1999) Saraç’ın (2002) ve Oral’ın (2004) ğrenci tutumları üzerine yapmış oldukları çalışmalarda ise annenin eğitim düzeyi değişkenine ilişkin saptama yapmadıkları görülür.

İlköğretim mezunu olan babaların çocukları, lise ve niversite mezunu olan babaların çocuklarına göre öğretmenlik mesleğine daha fazla sevgi gösterme yönünde puanları yüksektir. Lise mezunu olan grubun da niversite mezunu olan guruba göre öğretmenlik mesleğine daha fazla sevgi gösterme yönünden puanları yüksektir. İlköğretim mezunu olan babaların çocukları, niversite mezunu olan babaların çocuklarına göre öğretmenlik mesleğine daha fazla değer verme yönünde ortalamaları yüksektir. İlköğretim mezunu olan babaların çocukları lise mezunu olan babaların çocuklarına göre öğretmenlik mesleğine daha fazla uyumsal yaklaşma yönünden ortalamaları yüksektir. Bu bulguların aksine Gülek

(2007) baba ve anne eğitim düzeyinin öğretmenlik mesleği tutumunu etkilemediği sonucuna ulaşmıştır.

Öğretmenlik mesleği tutum ölçeği değer alt boyutunun ailesinde öğretmen olma durumuna göre incelendiğinde, ailesinde öğretmen olan öğrenciler öğretmenlik mesleğine daha fazla değer verme yönünde puanları yüksektir. Bu sonuç Gülek'in (2007) bu bulguyu destekleyen sonuçlarıyla tutarlılık göstermektedir. Ailesinde öğretmen olma durumuna göre ailesinde öğretmen olmayanlar mesleğe daha uyumsal yaklaşma yönünde puanları yüksektir.

Öğrenciler, ölçeğin "sevgi" alt boyutuna ilişkin tutum puanlarının ortalamalar seviyesinde olduğu dolayısıyla öğretmenlik mesleğine orta düzeyde ilgiyle yaklaştıkları söylenebilir. "Değer" alt boyutuna ilişkin ise, tutum puanlarının oldukça yüksek olduğu için öğretmenlik mesleğine yüksek düzeyde değer verdikleri yani değerli bir meslek olarak algıladıkları söylenebilir. Değer alt boyutunun sevgi alt boyutuna oranla daha yüksek ortalama ulaşması mesleğe sevgi duymalarına oranla mesleğe daha yüksek oranda değer verme duygularının daha ağır bastığı anlamına gelmektedir. "Uyum" alt boyutuna ilişkin tutum puanlarının ortalamalar seviyesinde olması öğretmenlik mesleğine orta düzeyde uyumsal yaklaşıklarını göstermektedir.

Araştırma sonucunda elde edilen veriler bize öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının iyi düzeyde olduğunu göstermektedir. Öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarının çağın gereksinmelerine göre fakülteleştirilmesiyle birlikte öğretmenlik mesleği Türkiye'de diğer meslek gruplarından farklı olarak gençler için daha özendirici olmuştur. Bu sonuca göre son yıllarda öğretmenlik mesleğinin Türk toplumunda eski saygınlığı ve geçerliliğini kazanmaya başladığını söyleyebiliriz. Türkiye'de son yıllarda öğretmenlik mesleğinin geçerli meslekler arasına girmesi sevindiricidir. Ancak, bu gelişmekte olan bir ülke olduğumuz göz önüne alınırsa yeterli değildir. 21. yüzyılın gerektirdiği nitelikli insan gücünü yetiştirecek Eğitim Fakülteleri ve AÖL eğitim kaliteleri, programları açısından da sık sık değerlendirilmeli ve değişen ihtiyaçlara göre geliştirilmelidir.

4.3. Öneriler

4.3.1.Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

1. Anadolu öğretmen lisesi öğrencilerine olumlu tutumların kazandırılması, öğretmenlik meslek bilgisi dersleri aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Anadolu Öğretmen Liselerinde görevli öğretmenlerin meslek derslerini sınıf ortamında işlerken, uygun yöntem ve teknikleri kullanmaları, sınıf ortamında öğrencilerle sürekli etkileşimi sağlamaları ve öğrencilerde mesleğe karşı daha fazla olumlu tutum ve bilinç uyandırmaları sağlanabilir.

2. Öğrencilerin öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği ilgiyi tanınması yanında, kendi ilgilerini de tanınması gerekmektedir. Öğrencilerin ilgi alanları; öğretmenin gözlemlerinden, öğrencilerin kendi ifadelerinden ve ilgi envanterleri sonuçlarından elde edilebilir.

3. Anadolu öğretmen liselerinde görev yapan öğretmenler; genel içerisinde daha başarılı öğrencileri, Öğretmenlik meslek bilgisi derslerine önem veren öğrencileri, annesinin eğitim düzeyi düşük öğrencileri, özellikle matematik-fen alanlarındaki öğrencileri ve ÖSS sınavlarında ilk tercihleri arasında öğretmenlik programlarına yer vermeyi düşünen öğrencileri daha yakından izlemeli ve öğretmenlik mesleğine yönlendirmelidir. Ayrıca bu kriterler, diğerlerine oranla öğrenci tutumlarını daha fazla açıklayıcı oldukları için öğrencileri izleme ve yönlendirme kriterleri olarak öğretmenler tarafından dikkate alınmalıdır.

4. Bu okulların öğrenciler tarafından tercih edilmesi için ek puan, bursluluk, yatılılık gibi mevcut uygulamaların geliştirilerek devam ettirilmesi faydalı olabilir.

5. 2007–2008 yılında bir yönergeyle yürürlüğe giren Uygulamaları İzleme Etkinlikleri kapsamında Anadolu Öğretmen Lisesi 11. sınıf öğrencilerinin “ilköğretim okullarındaki ders içi ve ders dışı uygulamaları bir hafta süreyle izlemeleri” uygulaması geliştirilerek devam ettirilmelidir.

4.3.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1. Eğitim problemleriyle ilgili olarak, bilimsellikten uzak kişisel fikirler üretmek yerine, problemlerin teşhisinden çözümlerine kadar her aşamada doğru, gerçekçi, kapsamlı, kullanılabilir, uzun süreli ve derinlemesine bilimsel çalışmalar yapılması, üniversitelerdeki öğretmen yetiştirme sürecinde yaşanan sorunların çözümü konusunda açıklık getirecek ve yol gösterici olacaktır.

2. Öğretmenliğe ilişkin tutumlar ile mesleki yeterlik inancı öğretmen yetiştirme sürecinde üzerinde önemle durulması gereken bir konudur. Bu nedenle yapılacak çalışmalar ışığında farklı değişkenlerin bu değişkenler üzerindeki etkililiğinin ortaya koyulmasının literatüre önemli katkılar sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Adıgüzel, A., (1998), *Öğretmen Yetiştirme Meslek Formasyonu Öğretiminin Öğretmen Davranışlarına Yansıması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi, Şanlı Urfa.

Açıkalin, A., (1994), *Teknik ve Toplumsal Yönleriyle Okul Yöneticiliği*. Ankara: PEGEM Yayınları.

Akbaş, A. & Çelikkaleli, Ö., (2006). *Sınıf Öğretmeni Adaylarının Fen Öğretimi Özyeterlik İnançlarının Cinsiyet, Öğrenim Türü ve Üniversitelerine Göre İncelenmesi*. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2, (1), 98–110.

Akgündüz, H., (1997), *Klasik Dönem Osmanlı Medrese Sistemi “Amaç-Yapı-İsleyiş”*, İstanbul: Ulusal Yayınları.

Akyüz, Y., (2008), *Türk Eğitim Tarihi*. Ankara: Pegem Yayınları.

Akyüz, Y. (1993), *Türk Eğitim Tarihi*. Kültür Koleji Yayınları No:2. İstanbul.

Aküzüm, C.(2006), *Öğretmen yetiştirme geleneğinin güncel duruşuna ilişkin öğretmen ve öğretim elemanının görüşlerinin değerlendirilmesi*, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dicle Üniversitesi Eğitim Programları, Diyarbakır.

Alkan, C., (1995), *Eğitim Teknolojisi*, Ankara: Atilla Kitabevi.

Altunısık, R., (2004), *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı*, 3. Baskı, Sakarya: Sakarya Kitabevi.

Arkonaç, S., (2001). *Sosyal Psikoloji*. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.

- Aşkar, P. ve Erden, M., (1986). *Öğretmen Adaylarının Mesleğe Yönelik Tutumlar. Marmara Üniversitesi I. Ulusal Eğitim Kongresi.* İstanbul.
- Ataunal, A. (1994), Türkiye’de İlkokul Öğretmeni Yetiştirme Sorunu (1923-1994). Ankara: MEB. Yüksek Öğretim Genel Müdürlüğü Yayını.
- Aydın, O., (1993). *Sınıf Öğretmeni Adaylarının Psikolojik İhtiyaçları ile Öğretmenlik Tutumları Arasındaki İlişki.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Bakırcıoğlu, R., (2000), İlköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretimde rehberlik ve psikolojik danışma. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Barutçugil, İ., (2002), Bilgi Yönetimi, İstanbul: Kariyer Yayıncılık.
- Başaran, E., (1996), Türkiye Eğitim Sistemi, Ankara: Yargıcı Matbaası.
- Bilgen, N., (1998). Öğretmen ve Eğitimi. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Bilgin, H., (1996). *Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Öğretmenlik Tutumlarının İncelenmesi.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Bodone, F.M.(2000). Enablsng or Disabling AH Learners: Teachers Discuss Standards-Based Education. Doctoral Dissertation, University of Oregon.
- Brennan, J.P. (2000). Preservice Teachers' and Adminisîrators* Perceptions of Instructional Technology Infusion. EdD Degree, The University Of Southern Mississippi.

- Büyükkaragöz, S., (1987), Öğretmen Yetiştiren Kurumların Dünü, Bugünü, Geleceği Sempozyumu, Gazi Eğitim, Mesleki Eğitim, Teknik Eğitim Fakülteleri 8-11 Haziran. Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları.
- Can, N. (1998). Öğretmen ve Yöneticinin Etkinliğinin Öğretimdeki Rolü. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Can, G., (1987). *Öğretmenlik Meslek Anlayışı Üzerine Bir Araştırma*. Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi c:2, s:1.
- Cavit B., (1995), Türkiye'de Eğitim Bilimleri Tarihi, İstanbul.
- Cemil Ö., (1991), Atatürk Devrinde öğretmen Yetiştirme Politikası, (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Cicioğlu, H., (1985), Türkiye Cumhuriyetinde İlk ve Ortaöğretim (Tarihi Gelişimi). Ankara Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No:140. Ankara.
- Clemons, P.A. (2000). The Impact of School Reform on Student Achievement. Edd Degree, Pepperdine University.
- Cobb, V.L. (1999). An International Comparison of Teacher Education. ERSC Digest No: ED436486.
- Cordan, B., (1995), Eğitim ve Kalite, 4.Ulusal Kalite Kongresi Özgeçmişler ve Tebligler, İstanbul: Kalder Yayınları.
- Çakır, Ö., (2005). *Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi İngilizce Öğretmenliği lisans programı ve eğitim fakülteleri İngilizce öğretmenliği lisans programı öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumları ve mesleki yeterlik algıları*. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Eskişehir.

- Çapa Y., (2000). *Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. say 18, s.69-73.
- Çapri, B., & Kan, A. (2007). *Öğretmenlerin kişilerarası Öz-Yeterlik İnançlarının Hizmet Süresi, Okul Türü, Öğretim Kademesi ve Unvan Değişkenleri Açısından İncelenmesi*. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 3 (1), 63-83.
- Çelenk, S., (1988). *Eğitim Yüksek Okulu Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Konya.
- Çetin, Ş., (2001). *İdeal Öğretmen Üzerine Bir Araştırma*. Millî Eğitim Dergisi. Sayı.149.
- Çetin, Ş., (2003). *Anadolu Öğretmen Lisesi ve Düz Lise Çıkışlı Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çoban, T. A. ve Sanalan, V. A., (2002). *Fen bilgisi öğretimi dersinde özgün deney tasarımı sürecinin öğretmen adayının öz-yeterlilik algısına etkisi*. Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi, 4, (2), 1-10.
- Dalyan, Z., (1998). *Okul Öncesi ve Sınıf Öğretmenlerinin İş Tatmini ve Öğretmen Tutumlarının Karşılaştırılması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Demirci, C., (1996). *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fen Bilimleri Bölümü 1. ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Öğrenciye Ait Bazı Değişkenler Açısından Belirlenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dönmez, B., (2002). *Müfettiş, okul müdürü ve öğretmen algılarına göre ilköğretim okulu müdürlerinin yeterlikleri*. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, 8, 29, 27-45.

Duman,T., (1991), Türkiye’de Ortaöğretime Öğretmen Yetiştirme. Ankara: MEB Yayınları.

Dursunoğlu, H., (2003), *Cumhuriyet Döneminde İlköğretime Öğretmen Yetiştirmenin Tarihi Gelişimi*, Milli Eğitim Dergisi, (160).

Erden, M., (1995). *Öğretmen adaylarının öğretmenlik sertifikası derslerine yönelik tutumları*. Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, 11, 99-105.

Erden, M., (1998), *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları.

Erdoğan, İ., (1999). *İşletmelerde Davranış*. İstanbul: Evrim Basımevi.

Eren, E., (2001). *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi*. İstanbul: Beta Yayınları.

Erjem, Y., (1999). *Öğretmenlik Mesleğinin Seçiminde Rol Oynayan Sosyal ve Psikolojik Etkenler*, Öğretmen Dünyası, ss.24-28.

Erjem, Y., (2000). *Öğretmenlik Mesleğine Yönelmede Ailenin İşlevi*, Ç.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt.2, sayı.19, ss.70-79.

Erkuş, A., (2005). *Bilimsel araştırma sarmalı*. Ankara: Seçkin yayıncılık.

Erkuş, A., Sanlı, N., Bağlı, M. T. & Güven, K., (2000). *Öğretmenliğe İlişkin Tutum Ölçeği Geliştirilmesi*. Eğitim ve Bilim, 25, 116, 27-34.

Eşme İ., (2001), *Yüksek Öğretmen Okulları*, İstanbul: Bilgi Başarı Yayınevi.

Güdek, B., (1997). *Müzik öğretmenliğine ilişkin tutumların öğrenciye ait bazı değişkenlere göre incelenmesi*, yayınlanmış doktora tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Ankara.

Günçer, M., Öğretmen Eğitiminde Akreditasyon .<http://www.yok.gov.tr>. 10.12.2008

Gürkan, T., (1994). İlkokul Öğretmenlerinin Öğretmenlik Tutumları İle Benlik Kavramları Arasındaki İlişki. Eğitim Bilimleri Kongresi. Çukurova Üniversitesi. Adana.

Gürbüzürk, O., & Genç, S. Z., (1997). Sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin fakülteye ilişkin tutumları ile akademik başarıları arasındaki ilişki: Atatürk üniversitesi örneği. 4. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri I: Program geliştirme, öğretmen yetiştirme, yaygın eğitim. Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, 51, 473-485.

Hollensteiner, Bewerly June Rada (1989). The Effect Of Years Of Experience And Other Selected Variables On Attitudes Of Teachers Toward Aspects Of The Teaching Profession, Montana state University.

İnceoğlu, M., (1993). Tutum Algı İletişim. Ankara: Verso Yayıncılık.

İsmailoğulları, S., (1998), *Anadolu Öğretmen Lisesi 'nde okutulan Meslek Dersleri Programlarının Öğrencileri Öğretmenliğe Yönlendirmedeki Etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

Karagözoğlu, G., (1992). Yükseköğretime Geçişte Öğretmenlik Mesleğine Yönelim (iç), ss.485-486, Öğretmen Yetiştirmede Koordinasyon Toplantısı, .MEB. Yayını. Ankara.

Kaptan, S., (1998), Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri, 11. Basım, Ankara: Tekışık Web Ofset.

Karasar, N., (2002). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Kavcar, C., (1987). Yüksek Öğretmen Okulunun Öğretmen Yetiştirmedeki Yeri. Öğretmen Yetiştiren Kurumların Dünü-Bugünü-Geleceği Sempozyumu, Ankara.
- Kaya, Y., (1989) İnsan Yetiştirme Düzenimize Yeni Bir Bakış. Ankara: Bilim Yayınları.
- Kayaalp, İ., (2006), İdeal Eğitim, İstanbul: Nesil Yayınları.
- Kılınç, M. (1997). *Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları (Kırşehir Örneği)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi. Konya.
- Kırcaali, G., "Ölçme ve Ölçme Teknikleri", [http:// www. aof.edu.tr/kitap /IOLTP/2294/unite02.pdf](http://www.aof.edu.tr/kitap/IOLTP/2294/unite02.pdf) (12.12.2008).
- Kuru, C., (1993), *Öğretmen Yetiştirme*, Çağdaş Eğitim Dergisi, 18 (189).
- Kuzgun, Y., (1991). Rehberlik ve Psikolojik Danışma, ÖSYM.Ankara.
- Koçer, A., (1992) Türkiye'de Öğretmen Yetiştirme Problemi (1848-1967), Ankara: Ege Üniversitesi basımevi.
- Kılıç, F., (1997). *İlköğretim Okullarına Sınıf Öğretmeni Olarak Atanmakta Olan Adayların Öğretmenlik Meslek Bilgisi Düzeyleri ile Mesleğine Yönelik Tutumlar*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Eskişehir.
- Küçükahmet L., (1993) Öğretmen Yetiştirme (Program ve Uygulamaları). Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Matbaası. Ankara.
- Kütük, M., 1992, Öğretmen Lisesi Öğrencilerinin Yüksek Öğretime ilişkin Yönelimleri, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Lamester, Fredrick Alan (1981). The Relationships Between Teachers Stress, Attitudes Toward The Profession And Organiztional Climate, Oklahama State Universty.
- Lubis, Syahron, (1988). Attitude Toward The Teaching Profession Of Students Of The Vocational And Tecnical Teacher Education Collage, Padang, Indonesia, the Ohio state Universty.
- Mack, Faite R-P, Jakson Thomas (1990). High School Students Attitudes About Teacher As A Career Chice, Education Of Teacher Educators Febrary 5-8.
- Makal, M., (2001), Köy Enstitülerinden Kent Enstitülerine Eğitim Sorunları Kurultayı Bildirileri, Ege Basım, İstanbul, s. 109-125.
- MEB, (2000), Anadolu Öğretmen Liseleri Plânlı Gelişim Modeli. <http://oygm.gov.tr> (19.11.2008).
- MEB, (1992), Öğretmen Yetiştirmede Koordinasyon, M.E.B. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Yayınları, Ankara.
- MEB, (1995), Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme,(1848-1995) Ankara: Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Genel Müdürlüğü.
- Millî Eğitim Bakanlığı Anadolu Öğretmen Liseleri Yönetmeliği, Yayımlandığı Resmî Gazete'nin Tarih ve Sayısı : 06/09/1998 – 23455. Son Değişikliklerin Yayımlandığı Resmî Gazete : 12/08/2006 – 26257
- Morgil, İ., Seçken, N. & Yücel, S. A., (2004). *Kimya öğretmen adaylarının özyeterlik inançlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi*. BAÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 6, (1), 62-72.
- Oğuzkan, F., (1993), Eğitim Terimleri Sözlüğü, Ankara: Emel Matbaacılık.
- Öncül, R.. (2000), Eğitim ve Eğitim Bilimleri Sözlüğü, İstanbul, MEB. Yayınları.
- Özbek, R. (2007) Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. Sosyal Bilimler Dergisi / Cilt: IX, Sayı: 2.

Özdamar, K., (2002), “Paket Programları ile İstatistiksel Veri Analizi (Çok Değişkenli Analizler)”, Kaan Kitabevi, Eskişehir.

Özden, Y., (1999), Eğitimde Yeni Değerler, Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Özgür, N., (1994). *Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.

Özguven, İ. E., (1998). Bireyi Tanıma Teknikleri. Ankara: PDREM Yayınları.

Öztürk, A., (2003). *AGSL Öğrencilerin Eğitim Programlarını Değerlendirmeleri ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Parıltı, C., (1998). *İlköğretimde Öğretmenlik Eğitimi Alan ve Almayan Öğretmenlerin Mesleki Tutum ve Davranışları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

Pehlivan, K., (2004). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları ve Okul Tutumları Arasındaki İlişki. Eurasian Journal Of Education Research. c.14. 211-218

Sabuncuoğlu, Z., (2000), İnsan Kaynakları Yönetimi, Bursa: Ezgi Kitabevi.

Saraç, C., (2002). *Türk Dili ve Edebiyatı/Türkçe Öğretmeni Adaylarının Yeterlilikleri ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.

Saraçoğlu, S., (2004). *Öğretmen Adaylarının Mesleğe Yönelik Tutumlarını Etkileyen Faktörler*. Çağdaş Eğitim Dergisi. c.18. s.311.

Semerci, Ç. ve Kara A., (2005). *Eğitim Derslerinin Doktora Öğrencilerinin Öğretmenlik Tutumlarına Etkisi*. Eğitim ve Bilim.c.29, s.13.

- Sencer, M., (1989). *Toplum Bilimlerinde Yöntem*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Serengil, F. K., (1987), *Temel Eğitimde 1. Kademeye Öğretmen Yetiştirme Problemi Dünü-Bugünü-Geleceği*, Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim-Mesleki Eğitim-Teknik Eğitim fakülteleri, Ankara.
- Sozer, E., (1992). *Eğitim Fakülteleri Öğrencileri İle Öğretmenlik Sertifikası Programı Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları*. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- Sönmez, V., (2000), *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sözer, E., (1991), *Türk Üniversitelerinde Öğretmen Yetiştirme Sistemlerinin Öğretmenlik Davranışlarını Kazandırma Yönünden Etkililiği*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Sunay, H., (1995). *Ortaöğretim Kurumlarına Öğretmen Yetiştirmede Üniversite Öğretiminin Önemi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Sürücü, A., (1997). *Öğretmenlik Formasyonu Alan Öğrencilerin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Konya.
- Şahin, N., (1992). *Arifiye Anadolu Öğretmen Lisesi 3. Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Şeker, H., Deniz, S., & Görgeç, İ., (2005). *Öğretmen adaylarının öğretmenlik yeterlikleri üzerine değerlendirmeleri*. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, 42, 237-253.

- Şenel, A., (1999). *Öğretmenlik Sertifikası Programına Katılan Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarına Öğretim Uygulamalarının Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Eskişehir.
- Şenel, H.G. ve Diğerleri (2004). Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum ve Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki. *Eurasian Journal Of Education Research*.c.15-99-109.
- Tavsancıl, E., (2005), “Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi”, Ekim, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Tavsancıl, E., (2005). Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi. Ankara: Nobel Yayınları.
- Tekisık, H., (1989), *Geçmişte Öğretmen Yetiştirme, Çağdaş Eğitim Dergisi* Öğretmen Yetiştirme Sorunu Ve Çözüm Yolları, 14 (144), s.1.
- Temel, A., (1990). *Fen-Edebiyat Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları*. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi c.3. s.1.
- Tuncer, Can., (2004). Eğitimde Motivasyon. [www. İnlish.com/motivasyon.htm](http://www.İnlish.com/motivasyon.htm).10.12.2008.
- Türk, E., (1999), *Türk Eğitim Sistemi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Türkeli. Y., (1997), *Çocuk Gelişimi ile Eğitim Öğretim Arasındaki İlişki*. Yaşadıkça Eğitim Dergisi, Sayı: 22. S. 42-45.
- Ünal, S.,(1996) Öğretmen yetiştirmede kalite için bir yaklaşım. Öğretmenlik meslek derslerini değerlendirme sempozyum’u 96 Modern öğretmen yetiştirmede gelişme ve ilerlemeler, Mesleki ve Teknik Açıköğretim Okulu Matbaası, Ankara.
- Ünlü, S., (2001), Psikoloji, Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Önlisans Programı. Editör: Ayhan Hakan, Eskişehir.

- Üstün, E., Erkan, S., & Akman, B. (2004). *Türkiye'de okul öncesi öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenliğe ilişkin tutumlarının incelenmesi*. Manisa Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10, (2), 129-136. Manisa.
- Varış, F., (1988). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: A.Ü.Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Yaman, M., ve Soran H., (2000), *Türkiye'de ortaöğretim kurumlarında biyoloji öğretiminin değerlendirilmesi*, H. Ü, Eğitim Fakültesi Dergisi, 18, S. 229-237.
- Yaman, S., Koray, Ö. C., & Altunçekiç, A., (2004). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının öz-yeterlik inanç düzeylerinin incelenmesi üzerine bir araştırma*. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 2, (3), 355-364.
- Yamaner, S., (1999), *Atatürkçü Düşüncede Ulusal Eğitim, Toplumsal Dönüşüm Yayınları*, İstanbul.
- Yıldırım, C., (2003), *Bilim Tarihi*, İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Yıldırım. R., (1999), *Öğrenmeyi Öğrenmek*, İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Yıldırım, M., (2002). *Öğretmenlerin Mesleklerine Yönelik Tutumlarının Ölçülmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.İstanbul.
- Yüksel, S., (2004). *Öğretmen Atamalarında Merkezi Sınav Uygulamalarının Değerlendirilmesi*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı. Malatya.
- Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı, (1998) *Cumhuriyet Döneminde Öğretmen Yetiştirilmenin Tarihi Gelişimi*, Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi İle İlgili Rapor, Ankara.

EKLER

EK I.

AÇIKLAMA:

Değerli Öğrenci,

Bu ölçek, Anadolu Öğretmen Lisesi son sınıf öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarını ölçmek amacıyla hazırlanmıştır. Ölçek iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgiler, ikinci bölümde ise “öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarınızı” belirlemek amacıyla hazırlanmış tutum ölçeği yer almaktadır. Ölçek sonuçları, bu konudaki tutumları belirlemek amacıyla kullanılmaktadır.

Bu ölçekte 35 adet ifade bulunmaktadır. Cevaplama süresi tahmini 10–15 dakikadır.

Her ifadeyi okuduktan sonra, buna ne derecede katıldığınızı ya da katılmadığınızı ifadenin yanındaki kutucuklardan yalnızca bir tanesinin içini (X) şeklinde doldurarak belirtiniz.

Lütfen işaretsiz ifade bırakmayınız ve siz verilen ölçek üzerinde herhangi bir kimlik bilgisi yazmayınız.

Yardımlarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Orhan DURAN

Yeditepe Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yüksek Lisans Öğrencisi

KİŞİSEL BİLGİLER

Cinsiyetiniz?

1 () 2 ()

Ailenizin eğitim durumu.

	Anne	Baba
1.Okuryazar değil	()	()
2.Okuryazar	()	()
3.İlkokul	()	()
4.Ortaokul	()	()
5.Lise	()	()
6.Üniversite	()	()

4. Ailenizde öğretmen var mı?

1. Var () 2. Yok ()

Tutum İfadeleri	Kuvvetle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmam	Asla Katılmam
1.Benim için en ideal meslek öğretmenliktir.....	()	()	()	()	()
2.Bir ömür boyu öğretmenlik yapabilirim.....	()	()	()	()	()
3.Mesleğimle ilgili faaliyetleri yapmak bana hiç zevk vermiyor.....	()	()	()	()	()
4.Öğretmenlik benim için bir tutkudur.....	()	()	()	()	()
5.Öğretmenliğin bence hiçbir cazip yanı yoktur.....	()	()	()	()	()
6.Öğretmenlik mesleğindeki tecrübem arttıkça bu mesleğe daha çok bağlanacağıma inanıyorum.....	()	()	()	()	()

	Kuvvetle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmam	Asla Katılmam
7. Bu mesleğin bana çok şey kazandıracığını düşünmüyorum.....	()	()	()	()	()
8. Öğretmenlikten alacağım manevi doyumunu hiçbir şeye değişmem.....	()	()	()	()	()
9. Bu mesleği yapmaktan kimse beni alıkoymaz.....	()	()	()	()	()
10. Öğretmenliğin kişiliğime uygun bir meslek olduğunu düşünmüyorum.....	()	()	()	()	()
11. Bu mesleği bilerek ve isteyerek seçtim.....	()	()	()	()	()
12. Öğretmenlikten alacağım hazzın bana bu mesleğin tüm zorluklarını unutturacağına inanıyorum.....	()	()	()	()	()
13. Öğretmenlik mesleğini sevmiyorum.....	()	()	()	()	()
14. İnsanlara bir şeyler öğretmeyi sevdiğim için bu mesleği seçtim.....	()	()	()	()	()
15. Benden yeni bir meslek seçmem istense hiç tereddütsüz yine öğretmenlik mesleğini seçerdim.....	()	()	()	()	()
16. Bu meslekte her zaman öğrenme ve öğretme heyecanı duyacağımı zannetmiyorum.....	()	()	()	()	()
17. İleride bu meslekte başarılı olabilmek için çok çalışıyorum.....	()	()	()	()	()
18. Öğretmenlik mesleğinin beni ne maddi nede manevi açıdan tatmin edeceğini zannetmiyorum.....	()	()	()	()	()
19. Öğretmenlik mesleğini layıkıyla yapacağıma inanıyorum.....	()	()	()	()	()
20. Derslerden ve öğretmenlerden bıktığım için öğretmenlik benim için yapacağım mesleklerin en sonucusudur.....	()	()	()	()	()
21. Öğretmenlik bilginin yanısıra yetenek gerektiren bir meslektir.....	()	()	()	()	()
22. Öğretmenlik paylaşımın en yoğun yaşandığı bir meslektir.....	()	()	()	()	()
23. Ancak çok zorda kalırsam bu mesleği yapmayı düşünebilirim.....	()	()	()	()	()
24. Öğretmen olacağımı düşündükçe mutsuz oluyorum.....	()	()	()	()	()
25. Bu mesleği öğrendikçe ciddiyetini daha iyi anlıyorum.....	()	()	()	()	()
26. Daha iyi bir meslek bulursam bir an bile öğretmenlik yapacağımı zannetmiyorum.....	()	()	()	()	()
27. Öğretmenlik özveri isteyen bir meslektir.....	()	()	()	()	()
28. Öğretmenlik onurlu bir meslektir.....	()	()	()	()	()
29. Öğretmenlik gibi çileli bir mesleğe başlamaktan çekiniyorum.....	()	()	()	()	()
30. Öğretmenlik mesleği hasta toplumları kurtaracak bir ilaç gibidir.....	()	()	()	()	()
31. Sürekli kendini yenileme düşüncesi bu mesleği yapma konusunda beni düşündürüyor.....	()	()	()	()	()
32. Öğretmenlik mesleği bir daha düzelmeyecek kadar yıpranmış bir meslektir.....	()	()	()	()	()
33. Öğretmenlik vicdani boyutu önemli olan mesleklerin başında gelmektedir.....	()	()	()	()	()
34. Sürekli bir sınıfta hapsolmek beni sinirlendirir.....	()	()	()	()	()
35. Öğretmenlik çok sabır isteyen bir meslektir.....	()	()	()	()	()

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler:

Adı Soyadı : **Orhan DURAN**
Doğum tarihi : 01.01.1976
Doğum yeri : Kelkit-GÜMÜŞHANE
Medeni Durumu: Evli

Eğitim:

İlk Okul : 1982-1987 Kırşehir Yüceer İlk Okulu
Orta Okul: 1987-1990 Kırşehir Kale Orta Okulu
Lise : 1990-1993 Bursa Ertuğrulgazi Lisesi
Lisans : 1993-1998 Gazi Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
Matematik Bölümü
Yüksek Lisans: 2007-2008 Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler
Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Programı

Çalıştığı Kurumlar:

1998-2002 Kırşehir Melikşah İÖÖ
2002-2003 Kocaeli Anadolu Lisesi
2003-2005 16 Mart Anadolu Öğretmen Lisesi (Müdür Yardımcısı)
2005-2008 Körfez Fen Lisesi (Matematik Öğretmeni)
2008- Kocaeli İzmit Özcan Kan Anadolu Öğretmen Lisesi
(Kurucu Müdür olarak halen devam ediyorum.)